

కమలవాణి సంపుటము—౪

కులస్త్రీలు
Kulastree .

ఇయ్యది

(౧౭) కమలవాణి సంపుటము
కస్తూరి శివశంకరకవి గారిచే

రచియింపబడి

తాడిమెటి పెంకట సత్య సూర్య ప్రకాశరావుచే

శుభ్రవర్ణన ముద్రాక్షరశాల యందు.

ముద్రించి ప్రకటింపబడియె.

(ముద్రాక్షరము 500.)

విశ్వాసరాయపురం.

1917 సం॥ రం.

వెల రు 0.40.

నం పా ద కీ య భూమి శః

ఇది తమోవిచారిణి గ్రంథమాల యందలి యాశవ
కుసుమము. గ్రంథకర్తలగు బ్రహ్మశ్రీ కస్తూరి శివశంకర
కవిగారు 9 జనవరి 1917 సం- తేదీని ఆంధ్రలోకమును, ద
మ బందుగులను దుఃఖాంబుధిఁ గూలఁదొోసి కీర్తి కేషులగు
టఁజేసి యాగ్రంథము సమగ్రముకాలేదు. శ్రీకవిగారికి
పుస్తకంబునందు శ్రీల బాల్యదశ, శ్రీపిద్య, యౌవనదశ
గాన విద్య, శ్రీస్వాతంత్ర్యము, పురుషసాన్నిధ్యము, నాట
కాదిరంగదర్శనము బాహ్యసంచారము మున్నగునర్వాం
శములఁ జర్చింపవలయునను సభిప్రాయమున్న యట్లుపత్త్రి
కా ప్రకటనమువలన విశదమగు చున్నదిగాని, తానొకటి
తలఁచిన దైవమొకటి తలఁచు, నన్నట్లు వీరు ప్రాగింభించి
న యాగ్రంథమేకాక, నవ సాహసాంశము, పంచకజనపం
చాంగము మొదలగు ననేక గ్రంథరాజంబులు సఁపూర్ణ
ములుగా రచియింపఁబడక పూర్వమే భగవంతుఁడు వీరిని
ఆ సాన్నిధ్యమును తేర్చికొనియెను.

శ్రీకవిగారాంగ్లేయ నవలాకారుఁడగు సర్ చార్లెస్
ప్లాట్ వలెనొక్కొక్క పుటవ్రాసి ముద్రణమునై యి
చ్చునా చారముకలవారు. వీరికిఁ బుస్తకము సాంతముగ
లిఖియించి ముద్రించుటనై యిచ్చునలవాటు లేకుండుట
ప్రే వారియట్టేకములు పూర్ణముగ వాంఛిలోకంబున మెల్లటి
యగుట కవకాశము లేక పోయినది. కవిగారు తాము ప్రా

కంఠించిన పొత్తంబులఁ బూర్తి చేసి యుంచినయెడల నవి
యెట్లయినలోకమునఁ బ్రకాశింపఁబడును గదా?

కులస్త్రిలకుఁ గవిగాదు మువలన ప్రకరణ విభజన
మేర్పఱచుటచే నొక రిద్దరీ గ్రంథమును బూర్తి చేయుదుమ
ని చెప్పినను వారిశైలియు భావనలును గవిగాని శైల్యా
దులతో దులతూగవనియు నొక గ్రంథము ప్రత్యేక
ముగా, బ్రకటింపిన సమంజసముగా నుండుననియుఁ దలం
చి యీ యుపాయగ్రహింపి మా చందాదారులకిచ్చు చున్నా
రము. ఈ ప్రస్తావనముగాన విద్య నుచు విషయముఁ జర్చించు
టతో నాఁగిపోయినది. తక్కిన ప్రకరణములు తృప్తికర
ములు గలిగింపఁ బడినచో, ద్వితీయ భాగముగఁ బ్రచు
రింతుము.

ఇప్పుడు కాగితముల కటవేర్చుచుచే మానన గ్రం
థప్రచురణము కొంత కాలము విలువవలసి వచ్చును.
దోచుచున్నది. అయిన నీగ్రంథమాలా సంస్థాపకులగు శ్రీ
'కవిగాని జీవితము చారిత్రము' వ్యాసుడుగారి కీర్తిముగ
ప్రచురింపఁ బ్రయత్నింతుము. అది విలువైనది. ఇది మా
విద్యాగ్రంథమాలకుఁ జంపాదారులగు మహాబలిబండ
రాను మాయుద్యమమునకు పోషకులగు గాక -

విశ్వాపరాధుఁడగు	}	సంపాదకుఁడు.
జి. లక్ష్మీ. 1917		
హిందూ విశ్వవిద్యాలయము వై. శ. శిష్యు		

అసగా చిన్న నాటనుండియు మూఢవిశ్వాసములను, తొలగించి యధార్థజ్ఞానము కలిగించువిద్య చెప్పును. లయను- అట్లు లేనిచో తక్కిన చదువు ఎంతచెప్పిన ను వ్యర్థక మే- వెనుక మా ముత్తనతల్లి యుండెడిది- ఆమె మహాపండితురాలు- భారతభాగవత రామాయణాది పురాణములలో అపేక్ష కంఠపఠరానిచోలేలేదు! సంస్కృతకావ్యజ్ఞానముగలిగి వివిధముగూడ చెప్పునంతటి ప్రతిభకలది- కాగి, సమర్థము? అర్థరాత్రిమందు ఏమూలనైనను శబ్దము? నాయుచున్న నో లేచి గాఢనిద్రాపరవ శులయియుండు కొంతకులు మున్నగు ఇంటిలోని వారినందఱ ను లేపి ఆ పురాణములలోని అంశములను గూయుచున్నను వెదకి గ్రహించుచుండిరి కొంతకులను నియమించుచుండెడిది- చాచు గొప్ప నిమాన్యుల కాదందులేని, మూరెవ్వరును అక్కఱకులేనిగా, అది శాపములు పెట్టెడిది- ఇంటిలో పెట్టుకొని గొప్ప వ్యవసాయము భూమివైద్యులమనెను వారి యింట్లోను గొప్ప గొప్ప వైద్యులు బుగ్గిలు తెమ్మసియు గొప్ప శస్త్రముల పరిచేడి- ఒక్కటననెల? ఏవ ఏచేయనెలలను పారము ముగిచి కాదనియో వర్జ్యము ముగిచి కాదనియో ఏదయో అలంకము తెచ్చి పెట్టుచుండెడిది-

స్త్రీవిద్య లేనిచో గేళిము పాడగుచున్నదని పరితపించు నోసాదరులారా? ఏవియో రెండు తాటాతూటపు పుస్తకాలు చదివి ఆ పత్రికయు నీ పత్రికయు చూచిన శృతిపాండిత్యముచే సంగ్రహముక్కలు నుక్కిటబట్టి యవి తెచ్చి మిక్కిలియసౌష్ఠ్యవచును శైలితో నేవియో తిలకాభ్యుపసాద

జంధములు వ్రాయు నిప్పటికాంతలయొక్క సాంశిత్వములు పైన వ్రాసిన మునలామె సాంశిత్వములో శతాంశమైనను బోలవు నుడి?

భారతములోని శాంతి అనుశాశనిక పర్వములలోని కొన్ని వాషాణాలు ఎవరికిని భేదింప బడనివి పెద్ద పెద్ద మడితు అనిపించుకొనువారే ఆమెనడిగి తెలుసుకొనువారు. ప్రస్తుత శాంశ మేమనగా ఆమెవిద్య యెందుకు పయోగించినది? మరింత మూఢవిశ్వాసాలకు కారకలు చదువుటకు పయోగించినది. నిజముగా స్త్రీలలో విద్యచుగూర్చి పూర్వాపరములు చర్చించునెడల నిప్పటివారి ఇల్లల్ల చదువులకన్న ఇంకకు వెనుకటి స్త్రీలకే యెక్కువ చదువులు వచ్చునని ఘంటావధముగా జెప్పగలము. ఇప్పటి చదువులు వట్టి ఆడంబరములు. పూర్వపు చదువులు మంచి చేపగలిగిన వి. మాయూరిలో నొక యామె పురుషులవల వేదపాఠము చేసుకొనుచుండగా లోపలనుండి స్వరము తప్పుచున్నదని కేకవేసెడిది. కావున మధ్యకాలమున స్త్రీలకు చదువులు లేవనియు ఇటీవల స్త్రీవిద్య వృద్ధియై గోళముద్ధరింపబడు చున్నదనియు నెంచుట తప్పు. ఒకవేళ దరహాముమీద పూర్వపు స్త్రీలకన్న ఇప్పటివారే ఎక్కువమంది చదువుకొనుచున్నారనునది యంగీకరించినను ఫలవిషయమున మాత్రము సమానమేయని నేను నొక్కి చెప్పుచున్నాను. ఇంకను వెనుకటి చదువులలో గట్టి జోళిమయైనను ఉండెడిది. ఇప్పుడు అదియు లేదు. పట్టుమనిన నెందునకును బనికిరాదు.

తొలుత స్త్రీలకు విద్య అవసరమా అవసరమా? అవసరమునెడల ఎంతవరకు అవసరము? దానిపద్ధతి యెట్టిది? ఈవి

కులస్త్రీలు.

స్త్రీ శిశువు జన్మించగానే అయ్యో ఆడుపిల్లకలిగినది,, అని పెనవి విరుతురు. ఇదిమిగుల నన్యాయము- సృష్టికృమ మునకు పురుషుడెట్టి ప్రయోజనకారియో స్త్రీలు సంతియ- స్త్రీశిశువు సంతనిరసించుటకు ముఖ్యకారణము, పెంచినన్ని నాల్గును పెంచినవారునాత ఒక యయ్యయింటికి వెడలిపో పున దేకదాయుచుది- ఇది మరియు సనాలోచితము- ఏమ నగా చది యొకనిరసనాహామే యగునెడల తన యింటికి మాత్ర ముంకొకె రావలదా? అట్లు రాకున్న తనగతి యేమికావచ్చు? కావున నీర్వరస్యనస్థయే యట్లున్నందున స్త్రీలును పురుషులతో తులయగునారే- కాని, ఇప్పుడు దే శిశుచేసుకొన్న రాజముకొల్పిన స్త్రీ శిశువు జన్మించగానే తమయింట పెద్ద వృత్తుచేనత యుద్భవించినదని యేడ్చు నంతిటి కారణములు మరొకొన్ని కలిగినవి-అవి దానివివాహ విషయమందలి యిబ్బందులే- ప్రజలలో మాధ్యముప్రజ లినకొలదిని ఇట్టి యిబ్బందులు ప్రబలియున్నవి-ఇందునగు నించి ఈగ్రంథమున నాయాసందర్భములయందు విస్తరింప బడును. మొత్తముమీద నర్వప్రయోజనములందును స్త్రీలు పురుషులతో సమాన బాధ్యతలు కలిగియున్నందున వారి ముంచిస్థితినిబట్టి దేశమమాధారపడియున్నదనుట నిర్వివాదము.

దము-అందునను పురుషులకంటెను స్త్రీలకే ముఖ్యస్థానమీ యవలపియున్నది- ఏమనగా జన్మించిన శిశువుల భావికాల ప్రవర్తనమునుబట్టిగదా దేశక్షేమము వెలయును? అట్టి ప్రవర్తనము శిశువులకు పురుషులవలనకంటె స్త్రీలవలననే యెక్కువ సులభముగాసంక్రమించును. కావున స్త్రీసంఘము మంచిస్థితియందుండినగాని దేశము మంచిస్థితియంగుండజాలదు. కాని, అట్లు స్త్రీలు మంచిస్థితియగుదురుటయన నేమో ఆ ధర్మము లెట్టి ప్రామాత్రము నిర్ణయించుట ఇష్టికాలమున గడుకష్టతరముగానున్నది- ఏమనగా ఈదేశమునకు సార్థాగ్యవశమున చిరకాలము నుంచి యన్యదేశీయ సాపర్యము కలిగియున్నందున సదాచారములన్నియు నడుగంటి యనేక నూతనాచారములు ప్రబలింపి- ప్రబలుచున్నవి- మరియు నిప్పుడు దేశీయ యువకులు స్వపిద్యాస్వధర్మములను విడిచి పాశ్చాత్య భావలను దమపుకొని తిల్పింపర్క పశేమున సంపూర్ణముగా మనస్త్రీలకు పాశ్చాత్యాచారిము లలవడ జేయవలెననుచున్నారు- అట్లు చేయుచున్నారు- మంచిస్థితియన నదే యనుచున్నారు. కొందరు పూర్వాచారము లది కాదనుచున్నారు.

ఇట్టి మత విప్లవవమయములో నేదిగిర్ణయించుటయునుకష్టతరమే- మూలద్వప్తిచే గుణమెచ్చటనున్నను పరిగ్రహించకగినదేకాని మూక్షద్రవ్యప్తిచే సాయాదేశముల పరిస్థితి భావ

నాకులనుబట్టి అనుకూలములని తోచిన యాచారము లె
తరదేశములలో ప్రవేశపెట్ట వలెననుట సర్వథా సమంజస
ముగాదు. మళియాళ దేశమునస్త్రీలు పయ్యెదలను ధరించక
స్తనమండలమును ఇతర దేశమునునలెకే నిరసముగ బహిరం
గ పరుచు నాచారము కలదు. అట్టి విగ్రహమును మనము
చూచినపుడు హాస్యము భయమును సిగ్గును జగుప్పయు స
ప్రయత్నముగానే మనకు కలుగును- ఇందు కేమి చెప్పెద
రు? ఇందుకు భావనయేప్రధానము- మన దేశపుస్త్రీలను ఆ
చొప్పున పురికినైచి పాలిండ్లను బహిరంగపరుచుదని బ
లవంతమున హెచ్చరింతు గాల్చివేసినను అట్లు చేయగల
రా? చేయలేదు- కావున దేశపరిస్థితిభావనలను అకారణము
గా మార్చుకొని చూత్నాచారములను వహింపుడనుట ప్రా
జ్ఞులమతముగాదు- అట్లు చేసినను అది సరిపడదు- కాని, ఈ
విధి సర్వవిధ సమన్వయించవలె ననుటయు సమంజసముకా
దు. ఏమనగా గాను రాను అనేక దురాచారములు సంఘ
ములో ప్రబలవచ్చును. వానిని సంస్కరించుకొనుపట్లు ఇత
రదేశీయాచారములను ఆదర్శముగా జేకొననువచ్చును. కాని,
అట్లు సంస్కరించునపుడు మనయాచారముల యందు చెడు
గును, నూతనాచారములందు తగినంత మేలును కనబడవలె
నుగదా- అట్లులేక అకారణముగా గతానుగతికల్ప మూఢ
విశ్వాసమునకు లోనై తీరికూర్చుండి తన నాచారమును
మార్చుకొని దేశాంతరాచారములకు పరిగ్రహింతుమనుట

తెలివిరక్కువ, ముమాశూన్యత, మమత్వ రాహిత్యము, భైర్యహీనత, కృతఘ్నత ఇత్యాది దోషములలోకి జేరును-కావున ఇందునుగూర్చి నాయంతరాశ్మకు దోచినంతవరకు ఆ స్త్రీవిధులు గూర్చి ఎక్కితి సరిబద్ధములు యుక్త్యనుభవాదులను బట్టి చెప్పియుచున్నాము.

ఆదుపిల్లలకు 5-6 సంఘా వచ్చి ఈవలెవల తరుగు నవార్త కలుగగానే ఆప్సకుండి గిరికి గిరిపవ ను. కాగి అది చూడలుకొనియు నాగికి ముందు కలుగు నపు మహానీతి మగు పురుషునిచ్చి కన్యనుగూర్చి పోల వివేకముతో నారక్షింపును గను 10వ - 11వ అధ్యాయము కిది మొదలుగా గో గమనము స్త్రీలకు గాన కన్యమే భూషణముగా దానిని పోలించునపుడు ఆ తులలో బాల్యమునుండియు నాగికి గిరి పవ ను. కావున ఎక్కిడికి కిడి ఆడు పుట్ట కేగి నాగి ముందుము- అధవా అట్లు నీతిగ ముండుకీ పోలను ఆ బడులలో ఆడు పుట్ట, మగ పుట్టు కిస్తులు గాన డ వేరువేరు ఏర్పాటు ను చేయవలెనను- వానిని పోలగలసి ఆటలాడుట మొనరి పగలు పోల కిడి పవ న్యాయులు శ్రీధరీసుకొవలెను. అట్లుగా కిడి యుండును మగమగి లేని నిరంతరమైత్రీ యలపడినచో దానివల, ముదుముందెన్నియో చెడుగులకు కారణ మగును- దుష్టముగులకు బాల్యమునుండియు అలవాటుపడు మగ పుట్టులు ఈ ఆడుపల్లలను అతిమైత్రీవశమున దుర్బోధలు చేసి ఆటల పేరున చెడ్డపనులయందు దింపుదురు.

[illegible]

దేశములో ప్రత్యేకించి బాలికాపాఠశాలలును ఏర్పాటుచేయుటకు
రిణమియు ద్వేష మేకదా. కావున ప్రభుత్వమునాడు ప్రత్యేకిగా
లికాపాఠశాలలునుట యుక్తమనియు నొకవేళ స్వచ్ఛందము
టకు వీలుకలుగనియెడల ఒకబడిలో నున్న బాలికలకును
బాలురకును సంపాదము ఉపయోగపడే నాణ్యములు చేయుట
యచితమనియు నాయము—

ఇక బాలికలకు చెప్పవలసినవిషయము చాల నచిత్రమందవ
లసియున్నది. గృహము లిది స్వచ్ఛమును శిశువు మొద
లు వృద్ధులను పరమగౌరవము లతో గాదుదానివలననే
సుఖపెట్టబడవలెను గనుక స్త్రీలు కడు పవిత్రము నుండి
పురుషులతో సమామును లుండక పనిచేయుటకు నిషేధము
అధికముగను తెలిపిరి. యుద్ధవలయున్నది— కా
ని, అది నిషేధద్రవ్యమున నెఱిగి మూలమునలయును—
కావున స్త్రీలకు చెప్పవలసినవిషయము యిదిగను పట్టి
విలాసాధి మానమును పడగాక ప్రతివనోయోగికర
మైనదిగను ఆధునిక బాధానివారకమునదిగను ఉండివలె
ను. ఆధునిక బాధయనగా స్త్రీలయందు పురుగులవి శేష బాధ
మూఢవిశ్వాసము. గృహమునందలి పతి మాధవిశ్వా
సమును ముందుగా స్త్రీలయందే యెక్కువతాపచేయకొనియు
న్నది. వీరినుండియే పురుషులకు అధికముగను సంతోషముచు
చున్నది. — వారిలో నది నశించినచో పురుషుల ముఖ
ములో నది విడువగలదు. నిద్రమంచమునుండి లేచి
కుది మొదలు రాత్రి శయనించువరకును ప్రతిపదమునందు

ను ఏదియో సూధవిశ్వాసము హిందూగృహమున అడ్డు
 దిగులుచేయునును- దానినలస గలుగుచున్న నష్టమును
 కష్టమును ఇంతింతని చెప్పతరముగాకున్నది- అట్టి ప్రతి
 సూధవిశ్వాసమును స్త్రీలవలననే తరతరములనుండి పో
 పింపబడుచు నుచ్చుచున్నది— పురుషుడు వీధిలోని! పో
 గోయిచచో యిండండి! ఎవరో యెదురుగా వస్తూవున్న
 ట్టున్నారు- కొంకెం గిగానించి మరీచెల్లండి,, అని ఆపునది
 అడుది- ప్రతిచేయోగోయిచనుండండి, ఇప్పుడు వర్షాలసమ
 యమేమోను- సమానుపగచాంగంచూచి మరీచేయండి-
 డూరితె అడావిడిపడిక- మీకిరిస్థానిమతం మీరూను,, అని
 నిలువ గోలునది అడుది-— ఒక్కటవసేల? దేవతలనియు
 దయ్యములనియు మొక్కులనియు నోములనియు వ్రత
 ములనియు అవియనియు ఇవియనియు ఏదియోపేటిన
 అనేక కష్టప్రస్థములు పురుషులకు స్త్రీలవలన నేకలిగించబ
 డుచున్నవి. ఈసంగతిలో నింకొక యంశముగూడ
 మనము స్మరించుకొనిక తప్పదు— ఈ కాలములో
 తలలుగోడిగిమకొని స్వీయశౌచధర్మములను పరిత్యజించి
 ప్రాప్తముగా అండ్లములమయి పోవలయుననుతలంపుతో
 బూప్పుకాశ్మతో ఆచారముననే కూరుచుండి మింగిపోవుచు
 న్న యవిమర్శకులుచు గతానుగతికులును అగు నిప్పటి యువ
 కుల స్వేచ్ఛాకృత్యములను ఇంకను మనము త్రవ్వల ఛాందస
 ములే కొంతవరకు ఆపుదున్నవిగాని లేనిచో ఈనతి కేలంగయు
 భండాలమయమై కోడిగుడ్డలను మనవంటయింటిలోనే

కులశ్రీ: య.

నేర్చుకొని తిను దురవస్థ సాధించియుండును- కాగి, పిడుగునకును గియ్యుటనకును ఒకేమార్గముగా ఆ ఛాందసములకు కేచితానుచితములు లేక, తుదకు నాయుము తినులవాటుచే క్షణమైనను నిలువజాలని 10 ఏండ్ల పిల్లవాడు తర్దిముపెట్టనాసి వచ్చి ఎగుగిరికి పోగాఱ్ఱము తిరిగిననే కాసి గియ్యము గియ్యకొని మోచి నాడుకిను గురిచేసుకొని సూర్యుని నెడనెరిగి మోచెనిను గిరిగియుండుట విచారకాముకాగా' ఇట్లు గియ్యము ముస్త్రీలలో గాధ ఎలా చేయకొయ్యవచ్చు— గియ్యములు పట్టు 99 పాల్లు స్త్రీయూ కావలెనున్నవి పట్టునో స్త్రీపాములయి గియ్యములలోకి పట్టులకు షాలలో నిబాధ కాగావచ్చు కాగాను స్త్రీలలోకి లుకు అబలముకు సూక్ష్మగ్రాంతిను గాధ- గియ్యచేసివారును అగుట మే- ఈ క్షయములలోని వాస్తవములలో కొన్ని సర్వకష్టగాయకిము- ఈ క్షయముల ఒక్కొక్కయిలు అమగిను తిను దియ్యములు పట్టు మే గియ్యచేస్తే ఆర్థాభిములే- ముగ్ధి- ఏ ప్రామాణికములే డముల తీసుదురును- కాలో వాని కాగానే ముందు భూతివై న్యలి స్థకు విభూతులకు పువస్త్రుడుమరు- ఈ మహాపామునిపషయము స్త్రీల గియ్యచేసేకాని మనము విడువదు- ప్రస్తావనాంక మివనగా వచ్చును బాలికాపాత శాలలలో చెప్పదగినవిద్య సంపూర్ణముగా నేరద్వితయముల కుపయోగించుపదిగి నుంపవలయును—

షయములు ముఖ్యముగో చచింపవలసియున్నవి-విద్యయే
నగా, అధికము ఆధ్యాత్మికము నని పెండువిధములు-అర్థికమ
నగా ధనాదినంపాదకమయినది. ఆధ్యాత్మికమనగా జ్ఞానసం
పాదకమయినది- జ్ఞానమనగా ఈశ్వరిపదార్థము మొదలు
పరమాణువువరకును గల ప్రతివిషయమందును య
ధార్థమును దెలుసుకొనుట- పురుషుడు ఈవలగృహమం
దును ఆవల బాహ్యప్రపంచమందును పదపక్షి సారలౌకిక
మందును మరి నర్వవిషయములందును వ్యాపారము కలిగి
యున్నందున పురుషుడభ్యసించవలసిన విద్యకు ఇది యది
యను వివక్ష లేక సర్వవిద్యాపారంగతుడు కావలసియున్నా
డు- స్త్రీలుగూడ పురుషునివలె నున్నతవిద్య నభ్యసించవల
సిన యగత్యమినుమంతయు లేదు- ఏమనగా విహికయాత్ర
లో స్త్రీపురుషులు కొన్నికొన్ని పనులు ప్రత్యేకించి పంచు
కొనియున్నారు- అందులో స్త్రీ, సమస్త బాహ్యవ్యాపారము
లును పురుషునికి బంచిపెట్టి తానొక్క గృహకార్యనిర్వహ
ణము మాత్రమే తనపైని బెట్టుకొన్నది- కావున తదనుకూ
లమైన యథోచితవిద్యమాత్రమే స్త్రీలకు గావలయును-
బుద్ధిమతులయిన అనేకకాంతలు ఏవిద్యయు లేకున్నను తమ
సంసారమును ఆణిముతైమువలె దిద్దుకొనుచున్నవారు గల
రు- చదువుకొన్న కాంతలలోగూడ అనేకలు తమ కొంప
మహారణ్యమువలె చేసి కూరుచున్నవారును గలరు- కావు
న సంసారసాష్టవముపట్ల ఆయాకాంతల యుత్కృష్ట బుద్ధి
పాటవమే ప్రధానముగాని కేవల విద్య ప్రధానముగాను
కాని, మొత్తముమీద చదువుకొనియు మూఢురాండ్రు
యందు కాంతల కర్మమునకు మనఃసమీయము కేయకము

ము గాని తాము నిర్వహించు గృహకృత్యములలో చదువు కొంతవరకు తోడ్పడగలదని యొప్పుకొనక తప్పదు. అది యెంతవరకనగా, లెక్క పద్ధతులు వ్రాసుకొనుట, ఉపగము వ్రాయుట, చదువు, ఇత్యాది సామాన్యవిషయములకు పయోగించునంతవరకు— అంతకు మించిన చదువు వారికవసరములేదు—విద్యకు ఇంత అతయను నియమముల యనియు నెంతవచ్చిన సంతయు పయోగమునయు నూనిదృష్టికి తోచును. కాని, సూక్ష్మద్విషిని పరికించినచో అసంపరమైనది అన్యతముకూడ ప్రోక్ష్యముకాదు. అది బాధాకముకూడ నగుచుండును. ఏమ గా, స్త్రీని ఉత్తరదర్శన హేతువు చేతనును మన దేశాచారములకల్గు అవసరములేదు— లేక, ఏమేనునిగౌరవ మనది ఏస్త్రీలకు ఉన్నది విద్య అవసరమైయున్నచో? హేతుముగా నవసరమైన జెప్పగలిగినచో సంకల్పించుచున్నాడను అనియు లేదనియు యకారణముగా తెచ్చి పట్లకొన్నచో దానించి లాభమిసుమంతయు నుండదు. అది దా నెవ్వనుగూడ కలుగగలదు. ఎట్లనగా, స్త్రీ గృహకార్యభారమును తాను వహించి తదితర గౌర్యాన్యపారధరమతయు పురుషునిపై బెట్టినదని యిదివరకు వ్రాసియున్నానుగదా, మూలదృష్టితో జూచినచో పురుషునిభారమే యెక్కువగా నున్నదనియు స్త్రీలకే తక్కువ భారమనియు తోచవచ్చునుగాని నమదృష్టితో జూచినచో స్త్రీల భారముగూడ పురుషునిభారముతో నెంతమాత్రమును తీసిపోదు. విశేషించి స్త్రీలభారమే అధికమని నా యుద్దేశము. చిత్తగింతురుగాక.

జేసుకొనుచుండగా ఇంకను పిల్ల ఏడుపు మానకుండుటయు
 నంతలో కోపిష్ఠిమూఖులు ముగ్ధుడైనచో పరుగెత్తుకొనివచ్చి
 „లెట్టాకే, పిల్లనేడ్చింపెదవా నీవు చేయుచున్న పనియేమి,,
 యని రెండుతావులో నాల్గుగ్రుద్ధులలో నమర్చించగా వానిని
 పరమశాంతముతో పరిగ్రహించి దూఱము లోలోపలనే
 మ్రింగుచు దైవమును దూగునప్పటి వారి ఖోభమును తల
 చుకొన్నను, తెల్లవారి నాలుగుగంటలుగా లేచి ఇంతచాకిరి
 యు చేసుకొని యిన్ని సవరింపులును సవరించుకొని ఇంకను
 తొమ్మిదిగంట లయినను గాకమునుచే , ఏమే? ఇంకను
 పంటకాలేదా? ఓసి నీయిల్లువల్లకాడుగాను మెతుగులు ఇక
 నెప్పుడు తగులబెట్టెదవే ఎట్టేరానిపీనుగా,, యని మగనా
 డు తొండలు విడిపింపగా అయ్యో, పొగ్గిస్తుపోవుము దిగ
 బాయనెను తొందరతో మరింత చేతులు గాల్చుకొని యె
 ట్లెట్లో ఒకటికి రెండమర్చి వడ్డించగా నవి తిన్నగి రుచిచూ
 చియు చూడకమునుసే „దిక్కుమాలినదానా! పంట తగుల
 బెట్టినావే! పప్పులో ఉప్పుచాలదు, కూర కూడ బెట్టినావు,
 కూడు చిమడ బెట్టినావు, నీవంట తగులబెట్టినట్ల యున్నది,,
 అని వడ్డించిన పదార్థములను ఈవలావలకు దోసి వూరు
 ముకు వినువుకోసగా, ఇంతయును కస్టపడి చేసిన పదార్థా
 ములు బాగుగ లేకపోయెనుగదా యని పొగమునుస్సంప
 అడ్డగోడకు జేరగిలబడి పంచిన తలయెత్తక „ఏమిచేయుతు
 న్నారు, బాగుగ నుండవలయుననియే చేసినాను- పొగ్గిస్తు
 పోయినదని మీరు తొందరచేయగా దడబిడగా వార్చులో

వునప్పుడు వేడిగం? చేతిమీద నడుటవలన చప్పున గిన్నె విడిచిపెట్టినట్లవచ్చినది- అందుచేత గంజపొదిగి అన్నము కొంచెము చిమిడినట్లకాబోలు! ఒక్కొక్కప్పుడు ఎవరి

కై నను ప్రాణమురానచ్చును- ఇంతమాత్రమున కే అన్ని విధాల బట్టనలెనా?., అని వినయము శాంతము ప్రేమ వెల్లివిడియునట్లు సమాధానము చెప్పుకొనునప్పటి వారి యనుతాపము తలచుకొన్నను, ఒక్కటననేల? వారియవస్థయేది తలచుకొన్నను రక్కవంశమునకు మునుప వ హృదయము కరిగి వెలువడెను ప్రసహించదు?

మూడు పూవులును పట్టునుండి పెద్దవరకును ఎవరికేదికావలసి? ఇదియనున్చి పెట్టవలెనుగదా! ఈలోపుగా కొందరికి రోగాలు! కొందరికి పక్ష్యాలు! ఇంతలో వంట అంతయునెభోదనములు చేయుచుండగా అసమయమున అతిథులు, అభ్యాతులు- మనయు పండువులు, పర్వములు, అల్లుడుడు, వియ్యపురాండ్రు, బంధువులు, విండులు, ఇవి యన్నియు నిల్లుండుగా కలకు మూడినీ తద్దినాలు-అబ్బబ్బ! ఈతద్దినాలతో భుజియు పర్వశాంతము-ఒక్కొక్కయింటిలోనివి శైలకలు దును ఆరునుగూడ వాపురించును. ఇందులో ఛాందములయిన కొలదిని మరలతి బాధ! ఇట్టి నిత్యకృత్యములే కాక పిల్లలుకలిగిన కొలదిని సర్వదా ఏదో పేరు చెప్పి చీటికిని మాటికిని వన్నెచిన్నె శుభ కార్యములు! ఆహా! ఈ కార్యసముద్రముంతయు నీదునది శాంతా తిలకమేకదా- పురుషుడి సంహారముద్రమును అశ్రమముగా చాటుటకు నావ యాత్మిక

త్వమేకదా - ఉదయమాది శాముకాతి వరకును ఇన్నివనులును చక్కబెట్టుకొని యామెసాలిటికి యములాన్లనదగు శిశురాక్షసులను అతికష్టముచూపిన గిరినిచ్చి తనపాదములొత్తుటకై వచ్చిన సతీతిలకమమ్మకి కూడమును పాదముడెన్ని జన్మములెన్ని తీర్చుకొనగలదు? అట్టి పరమావ్రాణ మిత్రములుగు సాక్షియకమున కష్టసుఖములును సేవకష్టములను గమనించక అకారణముగా దేశి వేస్తు మోగుటకు గతులుండవు -

మన దృష్టిలో ఇదియూహయు యధాశక్త వే కాని యముగా స్త్రీలకు ఈవిధములగు సేవ సేవం ధారముగా నుండునా? ఉండునో లేదు? అట్లు విచారించుమీనియు నిర్విహారచరిత్రకలది కష్టమును వాటిట్ల భారముగా తీర్చకపోవుటకు గానాపేమి? స్త్రీల పుష్కలకావలయునా అట్కిరచదాయన సేవయు ఈస్థాయి చే విడిపోవుచున్నది - కావున శ్రీమతివలయు దిద్ది నాప-

పాదుషునకు అతిభావముగా నున్న పుష్కలకావలయుము స్త్రీలకు అంతభావముగా నుండిపోవుటకు కారణమేమనగా, లోకిములో నేవ్వరుగాని ఒకేవిధముల పనియుదు బ్రవర్తించుట వాటిది యెంతటిదైనను త్తేనావ్రాణముగానుండును-కొండలు పండికొట్టవచ్చును - పగిల దియ్యారలో స్త్రీ సనాతనాధిపతిమలును పురుషునికి బంచి పెట్టి గృహకార్య నిర్వహణమొనరించే శక్తిపై బట్టకొన్నదని యిదివరలో వాదించుచున్నాముగాదా - ఇదిగో ఈకారణమువల

మనియో జ్ఞానశాయకమనియో దానికీటి వ్రోయోజనమని చ్రో
 స్త్యేకించి చెప్పనక్కరలేదనియు మరయు జాని కింతవరకని
 ఇయత్తగూడ చెప్పనక్కరలేదనియు శంత యున్నతవిద్య
 తచ్చిననంతవ్రోయోజనమున్నదనియుమనవారుచెప్పవత్తురు-
 అది కేవలమును అనుభవమునకు దూరమయినమాట- ఏది
 కాని ఎంతవరకవగరమో అంతవంకే యవయోగమగును
 కాని, అవవనగమైనది అమృతముకూడ నిరుపయోగమగుట
 యేకాక విశేషించి బాధాకరముగూడ నగునని వెనుకనే
 చెప్పబడినది- మన దేశపుటాచారమునుబట్టి మన స్త్రీలవ్రో
 యోజనము లెవ్వయో ముంగు ిగవగుచుకొని వాని కను
 కూలమగు విద్యను నిర్ణయించుట లెన్న- ప్రపంచయా
 త్రో నడపుటలో మనస్త్రీలు ప్రత్యేకముగ గృహకార్యము
 లను మాత్రోమేతమవంతుగా బంచుకొన్నారు- కావుననే
 ,గృహిణీగృహ ఉచ్యతే,, అని చెప్పబడినది- విద్యయనగా
 ఆర్థికము, ఆధ్యాత్మికమునని ద్వివిధము- ఆర్థికము ధ
 నాదిసంపాదకమయినది, లెండవది జ్ఞానసంపాదక మయినది.
 సంపాదకవిద్య మనస్త్రీలకు కష్టాయమును అక్కరలేదు, ఆ
 భారమంతయు పురుషుడే వహించినాడు-స్త్రీలుగూడ ధనము
 నార్జించి పురుషునకు తోడ్పడగూడదా యందు రేమో! ఇల్లు
 విడువకుండ ద్రవ్యమెన్నడును అర్జించజాలరుగదా- ఇల్లువిడి
 చినది యిల్లాలుగానేరదు- గృహమువిడిచి పై సంచారము
 చేయునది గృహిణీయెట్లుగును? పురుషుడును ఇల్లువిడిచి, స్త్రీ
 యును ఇల్లు విడిచి స్వచ్ఛగ దిరుగుదురేని యిక యిరువదిగా

వలెను? ఇంటికివచ్చిన అతిథి అభ్యాగతుల మిత్రావలెను. కావున
విశేషవిధులయందు దక్క స్త్రీలు ఇంట్లు విడువరాదు. కావున
న స్త్రీలు ద్రవ్యాజ్ఞానమున కనహాలు. పురుషుడు తెచ్చి
న ధనకనక సమ్రవాహనములను జాగ్రత్త పెట్టి పదుపయోగ
మునకు దెచ్చుటయే స్త్రీలవిధి. దానికి తగిన జ్ఞానమే స్త్రీల
కు గావలెను. (1) గోహదేహములను వరిశుభ్రముగ నుంచుకొ
నుట. (2) రుచికరముగ వాకముచేయుట. (3) పథ్యాపథ్య
వివేకము. (4) వ్రాయుట, చదువుట, స్వల్పగణితము. (5)
యథాధికజ్ఞానము. ఇవియే స్త్రీప్రయోజనపంచరత్నములు.
ఇందు మొదటి రెండువిషయములకును అనుభవమే ప్రధాన
ముగాని కేవలవిద్యకాదు. వాకశాస్త్రము చదివి యెవ్వరును
వంటచేయజాలరు. శిశువోషణశాస్త్రము చదివి యెవ్వరును బి
డ్డలను బెంచజాలరు. అవి వారివారి అనుభవములనుబట్టి నడు
వదగినవే. ఒక్కొక్క యాడుది ఏమియు చదువుకొనకయే
అమృతప్రాయముగ వంటచేయును. చదువుకొన్నామను
వారితో ననేకలు వంటతగులబెట్టుటను అనుభవములోచూ
చుచున్నాము. ఏవిద్యయును చదువుకొనకయే బిడ్డలను ఆణి
ముతైములవలె బెంచువా రెందరో కలరు. చదువుకొన్నామ
నునారే తమపిల్లలను వర్వాసహ్యముగా నుండునట్లు చేయు
చు నికంతరరంగములతోగొట్టుకొనుచుండువారినిచూచు
న్నాము. కావున తేలిపోని కారణములను గల్పించి గోరంత
లు కొండంతలుచేసి చదువులేకపోవుటవలననే ఈకాథల
న్నియు కలుగుచున్నవని తెప్పినచో చదువుకొనకకాపు-మొత్త

ముమీద చదువు ఉండవలసినదే- కాని, స్త్రీకార్యములకది యత్యల్పప్రయోజకమునది. కావుననే శాస్త్రములను చదువుటకును సరిపోవు శాస్త్రాన్నివోయి నాటికి జూచుకొని నన్నము— ఇందుకు ఉన్నలోగ్రంథములుగాని దే వారెవరూ పాఠ్యయనముగాని యవసరములేదని.

ప్రశ్న—ఉన్నతవిద్య అవసరము లేదనుమాట ఎందుకు. దానివలన స్త్రీలకు గిలుగు నష్టము? దానిచే నంతి నష్టమున్నదని కొందఱు వున్నాఁడు. కాని నాచు చూడదను వానిని స్త్రీలకు నష్టములు ఏమిటి? ఇదిగా అవసరములేనివి. కాని, అడియుచున్నది, ఇది ఏమిటి పారిముగా నుండవచ్చు?

ఉ॥ అనవసరమునదిని అపవిత్రముగాఁ జేసినపుడు నుక చెప్పవచ్చును- చదువు అపవిత్రముగాఁ జేయుచు పుష్పములు మనకు పాఠ్యశాలలో నొకటి పూతము. ఇది లావణ్యముగలది- అది ఏ పారిపవిత్రమున దానిని అపవిత్రముగా నొడ్డుగా నొడ్డున నుంచుము నో నో, యము తిద్వారినొక్క మును నొడ్డునకి గాన- అది తదితర వస్తువులనువలె, అపవిత్రమునకి గాన భ్రమయు కలదు నానాపాపములు చేసినది పుష్పమునన దొరికదో అప్పుడు అది అపవిత్రమునకి గాన లేనపోన యిట్లు అది అపవిత్రమేనగుచు- చిష్టముకాగా సరిగూ? -మనకు అనవసరమునప్పడది అపవిత్రమన బాధాకరమే- కావున స్త్రీలకు నొడ్డునకి విద్యాభ్యాసమునకు అపవసరముగలచే బాధాకర మగుమన్నెద- ఎట్లు? —

రచనా సుభారమునకు అన్యకమగును. కావున తొలుత శ్రీ
 లక్ష్మీ దేవత విద్యను సంపాదించుటకే నీలు చిక్కను—
 అథవా యెల్లొ త్రిపులుపడి శాస్త్రాధ్యయనము చేయుదు
 రయా- దానివలన ప్రయోజనమేమి? ఉద్యోగముచేయు
 ట మనకు ధర్మవిరుద్ధముగదా. అంగ్లేయశ్రీలలో ననేకలు
 ఉద్యోగములు చేయుటలేదా అట్లే మనశ్రీలుకూడ ఉద్యో
 గము లేచేయగూడదని కొందరు మహాత్ములు ప్రోచిం
 చుచు నెదుట పొడగట్టుచున్నారు. వీరికి నోరెత్తఁగోయిన
 చో ఖండాంతరులయిన అంగ్లేయుల దృష్టాంతరమొక్కటి
 సిద్ధాంతావమగుచుండును. ఈ రుదకు మంగు ఐరమే
 క్వయడే అనుగ్రహించెనెను. వీరు అంగ్లేయపురుషులు
 పుట్టి లక్ష్మీలతోడి దాంపత్య సాభాగ్యమొక్కసారి యను
 భవించినయెడల అనంతరమెట్లు శివమాడుదురో వినెను
 కావు ధన్యులు— సాభావిమర్శనములేని కేవల గతాను
 గతకర్తవ్యమాలదృష్టివాదము మనదేశమున నెప్పుడంతరించు
 నో తెలియరాదు. మనశ్రీలు ఉద్యోగములుచేయవలయు
 నందులేని అట్లయినచో వారు ఉన్నతివిద్య నభ్యసించు
 యోగములేని తత్త్విద్యాసంపాదనమునకు హేతువులేదు—

కృత్ని—ఉద్యోగములు చేయకపోయినంతమూర్ఖమున
 తిండివిద్య యావక్కలముండదా, విద్య దీక్షాపండ్రిదికదా

అది లేనివాని పశుప్రాయులుగదా 'కావున నది భిక్షా
కయాశ్రయో శ్రీపురుషాదివివక్షలేకుండ నందరకును కేవల
జ్ఞానాన్తమేల యుండగూడదు? ఉన్యోగము చేయనివా
రందరు పశుప్రాయులయి యుండవలసినదేనా-

ఉ:—అట్లుకాదు. పశుప్రాయులయి యెవ్వరును ఉండ
గూడదు కాని, విద్య, యని నపస్తేగా చెప్పగూడదు.
తానిలో కదమున్నది— పాతయినను విద్యయే- అది పూ
రిగా నెవరును సుపాసించలేరు- విద్య కంతములేదు—
కావున చెవ్వరికెనియవలయు ఆ భాగముమూలమే
నా గవరము. పైన చెప్పినట్లు అది మొత్తముమీద అర్థి
కము అభ్యాసము నని ద్వివిధమయియున్నది- అర్థికవిద్య
మన శ్రీలక్ష్మీకర్తలేదు- తెచ్చి పారవేయుట చుట్టును
దాని నుపయోగపరిచి అనుభవములోకిదెచ్చుట శ్రీయు
ను సుసార గిరణ నమపానూ ధము ఏకాచుకొనియు
న్న పిషయములో, శ్రీకి అధికసంపాదన భారమును, రథర్థ
నిద్రాసంపాదన భారమును తెట్టినచో శ్రీకుంగిపోతా? అది
నిధర్మముకాదా? శ్రీలక్ష్మీకర్తలేవిద్య కావలయుననిపాదు
వారి సగాధమున దింపుటకేగాని వారి నుద్ధరింతుటకుగాదు.
ఏమనగా ఏమక వనికొందిన చొప్పున శ్రీ తన 'అనఘ్యా
క ప్రయోజనముల పట్ల అప్రమత్తమై కళావధాన మహా
'ప్రముఖ' మునిగి తేలుచుండునుగదా అట్టిదిలో మైగా

ఈ ఉన్నతవిద్యకూడ వానికి కావలయునన్నచో ఇందు క్రింద
 దకూడ కొంత బుద్ధి కేశమును పొందవలసినచ్చి యున్నచేరె
 త కష్టమును పొందవలసినచ్చును? అనగా - పురుషుడు,
 ఒకమూల ఇంటివనులు, ఒకమూల పొలము వనులు, ఒక
 మూల రాచకార్యపు చిక్కలు, ఒకమూల ఆడుపిల్లలు పు
 ట్టుకొని వచ్చినకొలదిని పంపింపగలగలుగులు వెదకుట,
 కట్నముల బాధ! వాటికి డబ్బు సోచ్చుచో లేక ఉన్న దొప్పె
 డు కొండ్రయిను ఇల్లును పంపాలు! బహుశకురు 1-0-0
 ఇంటిఖర్చు - వచ్చు పురుషులకి వచ్చు - అట్టిగా ఉన్నచో
 తినిక తిన్నచోట ఉండి వాడుకొనినకొనినతె, జొ
 న్నదిన్నపనరములు, కొలుగానెట్టివలె అతనినాడు కొట్టు
 కొనుచుండును - ఎట్టికొట్టులు వడుచున్నచో తెచ్చి వార
 వేయుట వాని విధి - వానిని పురుషురొగపరిచి
 అనుభవమునకు పెట్టుకుంటే అది వారి పని - మగవాని
 మనసులో నెన్నివిధములు తిరగకెమలగును? అనో వా
 రికేమియు నక్కరి తిరుకెమల వా లేమియు నెమల వేయెకుగ
 రు. ఒక్కొక్క గాగవచ్చునట్టివలె అది పని - అట్లు
 కొట్టు మిట్టలా మిట్టలా ప్రేమింపెగా తిన్నకానట్టుల
 వంటపొయ్యికి గూరుమిడి ఒక్కొక్క పుట్ల యెగవన
 దోయుచు వెలిమిమిరి వాడుకొనిన వాడుకొనుచు హా
 యిగా గూరుచుండును - ఈ నమకల పుట్ల పుట్ల భవనము
 తు కారణమేమి? భావనయే ప్రిధానము - తనకు ప్రియము

పనిచేయుట బహుమలభము- విధిలేదనుకొన్నది మహాక
వ్యము- తన యింటిలో ప్రాయ్యిలోనికేమియు లేనప్పుడు
గొడ్డలి పుచ్చుకొని చెక్కపేళ్లు కొట్టినవాడు పొరుగింట రం
కు తాటియాకులు తుంపి యిచ్చుట బహుభారముగా
జూచును- చూచుటయేమి? ఈయనే లేడు- అట్టులే ఉదయ
మున లేవగానే ఇంటి నవరింపులు తనకు విధియని మనసు
స్థిరపరచుకొని యున్నదగుటచే అడుది నిలకత్వముగ
ఆపనిలో ప్రవేశించుచున్నది—పురుషుడు బాహ్యచ్యాపా
ములు తనపై నుండటచే ఆపనులకు బోవును- ఈ పను
లలో నెవరిపని మరియెవరిమీద పెట్టినను సర్వోత్తమంత
భారమగును- సోలేడు బియ్యము అత్రైసరు పెట్టుమన్నచో
మగవాడు తన్నుకొనును— ఆపలనున్న విస్తరారుముక్క
యొకటి తెచ్చుకొనున్నచో అడుది గింజుకొనును—

కావున ఆమెవారు పంచుకొన్న మహాకవ్యమును పురస్క
రించుకొని వారినించుకంతయు ఇతర విషయ ప్రవృత్తులను
జేయక నిశ్చింతగా నుండనిచ్చుటయే సర్వోత్తమము- వా
కున్నతవిద్య నిచ్చినచో సంసారమూరుమూడుకావలసివచ్చే-
ఏమనగా, హిందూకుటుంబినియొక్క ధర్మములకును ఉన్నత
విద్యకును చాల దూరమున్నది. ఉన్నతవిద్య నిచ్చినకొలది
ని తిన్నదివిషయ విమర్శనలో చనాదులధికమయి బుద్ధి గర్భ
హాకృత్వములనుండి దాటి నర్వదాబహిర్విషయములయొ

జీ-వ్యాపారము చేయుచుండును. దాని పరికట్టుట యసా-
 క్యము. పూరికగా తద్విషయ చర్చాప్రవిష్టులగుటకును
 గృహశ్రేయము లాలోచములగుచుండును. ఇంకాచలన ఉభ-
 యభిప్రాయగుట తప్ప మరేమియు మిగులక. అట్టి నిధానక.
 అనధానక విషయమును చాంఛిచుట యేమిలాభము?

ప్రశ్న—మీ ధోరణి చాల విరుద్ధముగా కనబడు-
 చున్నది. మగబాడు తన వ్యాపారపు చిక్కులలో బడి
 యుక్కిరిబిక్కిరి యగుచుండగా ఆకుది ఆసంగతినే యెరుగ-
 క వంటపొయ్యికడ హాయిగా కూర్చుండినవలెనున్నా-
 రు—ఇదేమి యవ్యాయము. కాశ్యేమనగా? అను నవ్య-
 యముచే పరిసృతియగుచుది పురుషునికి మంగిరియైనా-
 లై నమస్త కష్టములను యుగముల తోడు నీడిమై సలహా
 అందిచ్చుచుండవలెనని చెప్పిన చెప్పుచుండగా వంటపొ-
 య్యికడ తన్నుగానట్లు హాయిగా కూర్చుండవలెననుట
 యేమి యక మంగిరి. పురుషునికి మంగిరివలె సలహాలిచ్చు-
 టకు విద్య లేని ను కనిపి నట్లేనగును.

జీ—మీగు తెలియదని నత్యయ దాని, పురుషుని వ్యాపా-
 రములలో కష్టవా శ్రీలు సలహా కవులనినవి అంతగా
 తటస్థించవు. శ్రీలు సలహా చె గినవి శ్రీలెట్లయినను
 తెలుసుకొనవలెను. అట్టిసలహా ముఖమునుబట్టి కుడా
 తేలికపడవలెను. అట్టిసలహా నకు ఉన్నతవిద్య లేని

చో భంగము కలుగదు నట్టి స్థూలదృష్టి యుక్తి వాదము చేయుటకన్న కష్టసుఖములును లాభనష్టములును చచిరము కొనుట లెస్స— నే చెప్పిన సలహాను మీకు విమర్శనదృష్టి చే చూడలేదు విహికయాత్రలో హిందూస్త్రీధర్మముల యొక్క సుఖవర్ధనసాయమందు ఉన్నతవిద్యయే పరమ విధాయకముకాదు- సామాన్యవిద్య చాలును—ఎన్నిసారులు వ్రాసినను ఇంతియే- పునరుక్తియగుచుండును. ఇట్టి ప్రయోజనమునుగోరి ఈవిద్య చెప్పనలెనని ప్రత్యేకించి చెప్పు దరకును ఊరక స్త్రీలకు ఉన్నతవిద్య యగత్యమన్న వాదమున కళా మండదు- వోద్యమునకై ఒకప్పుడు నుదర్శిసి ప్రకటించి పరిశీలించబడిన ఫలోక్తి సంభాషణమొక్కటి యిక్కడి నుదహరించుచున్నాను—

— చదువుకొన్న గూడువారితోడి సంసారసుఖము —

ఆయాసము నొంది యింటికివచ్చినమగడు;—

ప్రియురాలా! వంటయెంత మాత్రమైయున్నది? తెల్ల వారిమొదలు అల్లాడి ఆయాసమైయున్నది. నింజాఅకలిగా నున్నది.

విద్యావంతురాలయిన భాగ్య;— తెలియుదు—అయినట్లు కానము—వంటవిషయము విచారించుటకు సావకాళముగ లేదు.

మగడు—చిడ్డలెక్కడ?

భార్య;—బిడ్డలు ఇచ్చటలేరా? తెల్లవాటియిక్కడనే
యూండిరి. ఇంటి చుట్టపట్ల చూచితిరా?

మగడు;—వంట సావకాశమయినయెడల మఱివేదే
మియైనను లేదా? ఆకలియగుచున్నది.

భార్య;—వచ్చెదను, కొంచెముతాళండి. కుటుంబీక
భర్మరక్షావివేచవి, శిశురక్షావర్పణము, అనువానిని రచిం
చుచున్నాను పూర్తికావచ్చినది, స్వారస్యమయినపట్టు, చ
దువుతాను వింటారా?

ఆయాసముతో వచ్చినమగడు అదరణములేక మూ
లలోగూర్చుండి మూలుగుచుండెను,

ఈ విషయములో విస్తారము చచింపుటకన్న ఇందు
విషయములో నేను వెనుక ప్రశ్నించిన కొన్ని ప్రశ్నలకు
సమాధానములు కోరుచున్నాను - అప్రశ్నలివి

(1) పూర్వము స్త్రీవిద్య సర్వ సామాన్యముగా కలిగి
యండెడిదా? ఉన్నయెడల అప్పుడు దేశమునకు దా
నివలన కలిగిన మేల్కెట్టివి? ఆవిద్య సామాన్యమా
విశేషమా?

(2) తరువాత ఎప్పుడు స్త్రీవిద్య యంతరించినది? అంద
వలన దేశమునకు కలిగిన కీడేమి?

(3) ఇరిగి యెప్పుడు స్త్రీవిద్య యంతరించినది—
ఇంతవరకు దా లన కలిగినవీలును కలిగినవే
ను ఎట్టివి?

ఈ ప్రశ్నలకు నడిమైన సమాధానము వచ్చునని ఈవిషయము సమగ్రముగా తెలియబడును—

(1) పూర్వకాలమున రాజపుత్రీకలుమాత్రము ముఖ్యముగా ఇంట గురువులనుంచుకొని చదువుకొనినట్లు సర్వత్ర తెలియవచ్చుచున్నది. రాజపుత్రీకల ధర్మములు వేరు-ఏమనగా వారు జన్మలాసంతర వివాహనిషేధము లేనివారు. అంతఃపురమున తగినంత కట్టుదిట్టమైన స్థితిలో నుంచబడి తగిన గురువునొద్ద యశావనారంభానంతరముగూడ విద్యాభ్యాసము చేయువారు. వారి సాధన సామగ్రివేరు. అనేక దాసదాసీజన సమృద్ధికలవారు. స్వయముగా వంటమున్నగు గృహకృత్యములు చేయనక్కరలేనివారు. సర్వవిధముల చేతను నివ్వచారమైన ప్రాధవము గలవారు— కాబట్టి ఆధర్మములకు విద్యాభ్యాసముగాని అది ఎంతకాలము చేసిననుగాని ఇబ్బందిలేది. కావున రాజపుత్రీకలు తప్ప, సర్వసామాన్యముగా అనగా బ్రాహ్మణపుత్రీకలు విధాయకముగా విద్యాపాండిత్యమును సంపాదించవలసివట్టును అట్లు సంపాదించినట్లును ఎచ్చటను గానరాదు. గార్గి మైత్రేయి మొదలయిన వారొకరినొకరు అరుదుగా కానవచ్చుచున్నారు— అది పురస్కరించుకొని ఆనాడంగరును అరికినున్నాగనుటకు వీలులేదు— అది విశేషవిధి— ఆమాదిరి పండితురాదు. ఈ కాలమునకు తగినంతలో ఇప్పుడును అందలముగల

మీ-బాగు ఇన్ని రాధాంత సిద్ధాంతములక్కరలేకయే తమ
 మేధానంపన్నతతో నెట్లా అక్షరములు నేర్చుకొని కాపు
 తముచేయు దినములలోనే రెండవవారెరుగకుండనే చాల
 తరకు స్వకృషివలన విద్వాంసురాండ్రగుచున్నారు. నేను
 తమక వ్రాసిన మా ముత్తపతిల్లి యీగణములోనిదే—
 ఆమె యెట్టి గరల్పుస్కూలులను పోలేదు. ఏ పట్టులును
 తొడుగకొనలేదు. కావున అట్ల ఆప్రియత్నముగా స్వ
 యుక్తృషివలన తమ గృహకృత్యములకేమియు ఇబ్బంది
 లేకుండ నమయము చూచుకొని చదువు వృద్ధిచేసుకొను
 వారెట్లయినను చేసుకొందురు. దానికొరకింత అవధిరహము
 నందువలె అప్రదోశనము జేయనక్కరలేదు. అవిశేష ప్రయ
 త్నముగాను అబాధకముగాను విదుషీమణులగువారి పట్టు
 ల నొకరి యధ్యంతరమక్కరలేదు. ప్రస్తావనాంశ మేమన
 నా, పూర్వకాలమున రాజపుత్రికలు తప్ప ఇతర గృహిణు
 లు ఎన్నతగిన విద్యావతులయి యున్నట్లు ఆధారములేదు
 పట్టు సర్వత్ర కలిగియున్న యెడల అనేక విదుషీమణులు
 పుట్టుకలువలెనే తమ పాండిత్యములవలనను గ్రంథరచనల
 నందును పైకి వచ్చియుందురు— అట్లేవృత్తును గానము—
 ఎటువచ్చియు అడను పాడను ముద్దెల వేయను ఒకరిద్దరు
 నాల్గై మైత్రీయ్యాదులు మినుకు మినుకుమనుచు కనిపించు
 మువ్వలు— ఎవరు మధ్యవచ్చినను దుప్పవారి పట్టుచీర

సామ్యముగా ఈ పేరులు మాత్రమే చట్టన చెప్పుచు
దురు- ఇందువలననే పూర్వకాలమున శ్రీవిద్య నర్వ సా
మాన్యముగా లేదని ధృవపడుచున్నది. దుర్భవారి కట్టుచే
రే సామ్యము ఇచ్చట వివరించుట రసోచితము కాకపోదు.
ఒక గ్రామములో దుర్భవారని యొకవైదికగృహస్థులున్నా
రు- వారియింట గల శ్రీలందరకును ఒక్కటే వట్టుచే
యుండెడిదట- ఎవ్వరి యింటికైన భోజనమునకు విలిచిన
చో అందరికిని ఒకే చీర యగుటచే ముందొకరు ఆ చీర
కట్టుకొని వచ్చి తిని వెళ్లి తరువాత ఇంకొకరు కట్టుకొని
వచ్చుచుండెడువారట!—ఇదియు నారీతినే యున్నది- పూ
ర్వము శ్రీలకు ఉన్నతవిద్య కలదాయను సమన్యకు ఎవరు
చెప్పినను గార్గి మైత్రేయులనే!! ఏమి? అది విశేషముగానే
యున్నచో మరియెవ్వరును ఏలకానరారు? కావున అది వి
శేషించి లేనిదే వాస్తవము. ఉన్నయెడల దేశమునకు కలి
గిన మేల్కెట్టివి యనుటనుగురించి- సామాన్యముగా శ్రీలు
గృహమందే నివసించి పతి యిష్టానుసారము గృహకార్య
ములు మాత్రమే చక్కపెట్టవలసిన వారగుటచే వారినుం
చి ప్రత్యేకముగా దేశమునకు కలిగిన మేల్కెట్టివని ఏమి చె
ప్పనగును? వారు విద్యాశూన్యలేకానిందు సామాన్యవిద్య
నభ్యసించనిందు- ఉన్నతవిద్య నభ్యసించనిందు- ఎట్టివా
రను పాతివీర్యమును, యోగ్యతయును గృహకార్యములు

అందు సులకువయును మాత్రము వారి విధేయములు. అవి నాటినుంచి నేటికిని వారివారి స్వతస్సిద్ధజ్ఞానములతోడనే సంప్రాప్తములగుచున్నవి-చదువువలననే పాఠివృత్త్యా జ్ఞులు సిద్ధించవు- కనుక దానివలని ప్రత్యేకపు మేల్కొట్టినని తెలియవు. కాని, కొంత లోకజ్ఞానము తెలియవచ్చును-

(2) పూర్వము శ్రీవిద్య కలిగియున్న వక్షమున నది ఇటీవల ఎప్పుడంతరించి నది అందువలనకలిగిన కీడేమి యనుటనుగూర్చి—పూర్వము శ్రీవిద్య సర్వసామాన్యముగానే కలిగియుండెనేని అది ఇటీవల నశించుటకు హేతువులేదు- దానివలన తగినంత శాధకలిగినపుడుగాని అది నశించదు- సుఖము కలుగుచుండగా నెన్నడును ఏదియును నశించదుకదా- మరియు దానివలన ప్రత్యేకించి కలిగిన మేల్కొట్టినని చెప్పుట కాధారములేనందున దాని యధావస్థయందలి కీడులును ఇట్టివని చెప్పజాలము. మొత్తముమీద విద్యాగంభీర శూన్యలగుటవలన లోకజ్ఞానము నశించి అవివేకురాండ్రయి మూఢవిశ్వాసములలో నునికిపోవుచున్నారనిగదా చెప్పవలెను?—అందున కంగీకారమే.

అట్లయినయెడల వారికిచ్చువిద్య ముఖ్యముగా తన్మోహ నిరోధకమునదిగానుండవలెను. విద్యయనునంతమాత్రమున కానికి ఇయత్తలేదు ఆయాభేదములనుబట్టి ఆయా విధములు కలుగుచుండును- పాక శాస్త్రము చదివినచో

మరియు శయింపబడును. అంతలో అవిద్య అభ్యాసమునకే యుపయోగించునుగాని మరి యితర జ్ఞానమునకు బనికీరాదుగదా. ఇట్లే యుద్వేగమునక విద్య సభ్యసించిన తో జ్ఞానము కలుగుచుండును. అయితే ఇటీవల శ్రీవిద్య లో పండుటవలన కలిగిన కీడమి అను పిన్నికు సమాధానము చెప్పవలసిన చోడుమాన్యులు, అనికదా చెప్పవలసియున్నది? కానికీ ప్రయోజనమొంది కివి పిన్నిను చదివించుటలో పుష్టమగుచున్నది—

3. ఇటీవల తిరిగి శ్రీవిద్య యెప్పటినుంచి నృద్ధిచేయబడుచున్నది. అందువలన చెప్పటివారికు లొంగిన కీళ్లును కలిగిన వేర్లును ఎట్టివి? ముందరిను ఎంతవరకు నృద్ధిచేయబడియున్నది. అనుటనుగూర్చి—

శృహస్థ ధర్మములో విసడియును గ్రంథమును లేక తమ చదువును నృద్ధిచేసుకొని కాపురముచేయు మానవకులెల్లమగును. తేనుకొనుచు నయున్నారు. వారిని శిండివవాళి దుగిను ఎరుగరు. కావున వారివిషయమట్లుంచి గరల్లు మూట్లు మున్నగు జహరంగ కృతులవలన చాళాళి 30-4000వత్సరములనుంచి శ్రీవిద్యకు తిరిగి ప్రాప్తమయి కలిగింపబడుచున్నదనవచ్చును. చాలమంది శ్రీమద్రాయను చదువును వేర్లుటయేకాక విశేషించి వర్ణలక్షణము మున్నగునములు శీర్షము పరిశీలన పోకటిందియి.

భక్తులు రచించియు పురుషులతో సమానముగా న్యవహరించుచున్నారు. కావున ఈసాటికి ఇందువలన ఏ మార్త్రము మేలు జేకొనినదో. మీ శొనింపబడినదో, కొంచెము చచ్చిపోవుచునుటకు మనము తగిన స్థితిలోనికి వచ్చినాము. అయితే 100కి 5గులైనను అట్టి విద్యావతులు లేరనియు నందుచే దానివలన కలిగిన ఫలము ల్బొనని దేహాదేవుని అవనియు జనసామాన్యమంతయు నట్టివాడైతే దాని ఫలము స్వప్తపడిగలననియు కొందరు చెప్పుచున్నారు. ఎందుచే. కాని, కొన్ని దశలనుండి యది పూర్వార్థము. అది కొంతమందియైనను విద్యాంసురాంబులయినప్పుడు ఈ సరికి కొంతయైన దానిఫలము కనబడును. మనకు ఇది కనబడనిది ఇకముందు మార్త్రము కనబడును? కావున ఏకాంతమో కనబడుట విధానము— కాబట్టి అలములెట్టివో చచ్చిపోవుకొని అందు ఏ మార్త్రము రుచి తగిలినను ముందు భగీరథ ప్రయత్నముజేసి కాలేషలను పట్టించి సంపూర్ణాకాంక్షేయమువతులును జేయుదము— ఏదీ?—

అంతవరకు కలిగిన మేళిట్టినని వ్రాయుటచున్నామియెంత పక్షపాతముగా వ్రాయుదుమన్నను ఎంత తడవా తోచించినను పంక్తి నడచుట లేదు

ముందుగ గమనించదగినది పాఠవ్యక్తము-హిందూ మతము కంతకన్న కావలసిన సరమధ్య ముంకొకిటిలేదు.

కావున ఇంతవరకున్నట్లయ్యెనే శ్రీవిద్యవలన పాతివ్రత్యమున
 కెంతవరకు జీవకరించినదియును యోజించవలసియున్నది-
 నలోకానుభవముగను నిపుడుముగను బరికించినచో పాతి
 వ్రత్యమున కిది యుంచుకంతయు నుపయోగించుట వేను.
 సకేక దా కొన్నికొన్ని చోటుల భంగకరముగానే కనబడు
 చున్నది. ఎట్లుటను సాహసించక నపునున్నది. ఇట్లు పా
 వువలన నచ్చిపించునకు మంకే లజ్జగానున్నది. విద్య యెన్న
 డయినను సకపయోగమగుట లేకున్నచోయె పయిగా పా
 తివ్రత్యభంగముకునుండి తోడనుచున్నదాయని శంకతో
 చపచ్చును- కాని, విద్యయనునానికి ప్రత్యేకించి యుకరుం
 పము లేదుగనుక దానిఫలము ఎటుమారిన నటుమారవచ్చు
 ను- భగవాన్కాతీక కేయూచార్యుడని యొకడు చోరిశా
 స్త్రియును రచించియున్నట్లు మృచ్చకటికమును నాటకము
 న చెప్పబడియున్నది— అనిగ్య చదువుకొన్నవాడు కడు
 నిపుణముగా చౌర్యము చేయుగలడు. ఇట్లే విద్యలన్నియు
 అయాప్రపంచక విషయములలోని మెలకువలను చెప్పును-
 అంతేకాని చిత్తమును అరికట్టి యాగ్ధ్య సీయజాలవు—
 నిర్వృత్తాస్త్ర పండితులపపించుకొనుచోరిలో న నేకులు సంపూ
 ర్ణయోగ్యవర్తనులుగనుండుటయు ఏమియుచదువుకొననినా
 రిలో న నేకులు పరిమయోగ్యులుగ నుండుటయు మనలనుభ
 వములోనగలతల్లి గనబడబయె ఇందుకు తోరణము. అట్టి

చిత్తశాంతికరమైన దొడ్డు బావివిద్యయే. అది యిప్పుడు
 పట్టణానికి బ్రాహ్మణసమీపమైనది కాదుగనుక తక్కిన వాని నాని
 పుడు కావలయునని వాగులాడు ప్రసిద్ధివిద్యయు పురుషులు
 కే యోగ్యతకు ఎట్టి యుపకారమును చేయుటలేదని ఘట
 తపథముగా చెప్పబడుచుండగా ఇక శ్రీలనుగొన్ని చెప్ప
 దగినదేమున్నది? ససేమిరా ఆ మాటయే తలపెట్టవలదని
 మానపెట్టుచున్నాను— కాగా, పాతినోత్యాది సుగుణ
 ములలో నట్టిదానికిని ఈవిద్య ప్రయోజనకా కాదు. అయి
 తే- ఇందువలన యోగ్యతకు ప్రయోజనమునులేదు—
 నియమ లేదు తక్కిన పాపించికి విషయభావమును
 పనికిపచ్చుచున్నది చాలదా ముగించుకొన్నాను ఇందు
 పయములో ఇప్పుడాచరణలోనున్న పద్ధతులను బట్టిమా
 దగా బాధ లేకపోలేదని చెప్పవలసినచ్యుమన్నది—
 పాతినోత్యాదులు, ఇతరపురుషులనున్నది— పాతినోత్యాదులు
 ను ఇప్పటి శ్రీవిద్యకు పరివహనములయి యున్నవి— పాతినో
 త్యాదులును— రెండే వేరుపురుషులని వేరుగ చెప్పుచున్నది
 వ్రాసినందున— ఇది యాంగ్లేయులను జూచి తెచ్చి పెట్టుకో
 నుచున్న మహానీతి—

పదే— పాతినోత్యాదులయొక్క కేమాపేక్షలనుబట్టి
 రెండి యట్లుంచుదు. ఇప్పుడు దాని ప్రయోజనమును
 చూచు.

అది బహుగహ్వరమైన విషయము— స్థూలదృష్టితో భరింపకు దానివలన గలుగుబాధయేమున్నది? అందువలన. ప్రవృత్తిమగు నిబ్బండి యేమియు బహుశః కలుగజోదు. ఆచరణయం దెట్లయినతనభార్యకాకపోదుగదా. తన తోడికార్యములను కడు హెచ్చరికతోడను ఆనందముతోడను నెరవేర్చుచునేయుండునుగదా. తక్కిన ఆంతరంగిక పరమరహస్యవిషయమునుగూర్చి లేనిపోనిచచ్చచేసుకొని వృధా చిత్తక్షోభపడనేల? మనోవాక్కాయకర్మలలో ఇదియొక్క మనస్సుకే బాధాకరమయినదిగాని తక్కిన వాక్కాయకర్మలకెట్టి బాధయు లేదు. అట్టిసంగతిలో వాక్కాయకర్మలకు ఎట్టి బాధయులేనంతవరకు మనస్సున కేల వ్యర్థముగా బాధ తెచ్చిపెట్టుకొనవలెను?

. మనము సంపూర్ణముగా ఆంక్షేయులమైపోయినప్పుడు గాని మనకు సుఖమేలేదుగదా-అంతవరకును మనము మానవులమేకాముగదా- కావున, ఈ విషయములో వారిదృష్టినిరముల ననుసరింతము. (ఆంక్షేయులలో ఒకస్త్రి యింకొకపురుషునితో నొకగదిలో నేకాంతముగ నున్నను ఆమెధర్మ యామె సెలవులేనిదే గోపలికి పోరాడట.) అని యొకకూసుమతమును తెచ్చిపెట్టుకొని నరిపెట్టుకొందము— కాని, ఆవిషయము విడిచిపెట్టినను తక్కిన ఏవిషయములలోమాత్రము ఏమిమేల్లకలిగినవి? ఏమి కీడ్చుకొలగినవి? వారిలో ముఖ్యముగా తొలగవలసినపెద్ద

లేదు మహాధవిశ్వాసములుగదా. అందు కోట్లంత మైనను ఇంతవరకు తొలగినవా? లేదులేదు. ససేమిరాశిను. ముమ్మాటికిని లేదని మేము ఘంటాపథముగా జెప్పగలము. ఈ గతానుగతిక సోదగులాగా! బాధాసభిష్టలారా! ఉపయోగానుపయోగ విమర్శనారహిత కేవల సాధుని భనులారా! ఏమి? ఏమాత్రమైన కొన వంగినదని మీరు ప్రమాణముగా చెప్పగలరా? ఇట్టిన మీ యింటిలోన ఆదవానికి నమ్మరించుకొనుదు— మీకు ముఖపిఠాసమగును. చక్కగ పైరాయిలుతో తలదవ్వ సిగ్గుగడిచి ఉమ్మెల్లి పువ్వువంటి కుచ్చెలలు జీనాడ, ద్రావిడ ప్రాకారమునుమునలె నవనవ్యముగా కొంగు చుట్టొడ్డి గూడకట్టకట్టి పువ్వు తొడిగి చేత పుస్తకములు ధరించి, రాజకీయసంబంధ ప్రాధికారముతో కీర్తియనులేడవలె స్వేచ్ఛగి నున్నాసమిదిరముల కరిగి సుగ్రీవ ద్రోష్టునిండ నమెమయో తలకావ్యమహిషబంధములను ఉపన్యసిచి వచ్చిన యన్నుల మిన్నతన దొడ్డిగుమ్మముకడ గూరుచుండి తనకు నిష్ఠలు లేనందుకో, పుట్టి చచ్చుచున్నందునకో, స్త్రీ బాధ యుష్మామకో తక మరియెందుకో ఏ యెరుకలదాసచేతనో సోదచెప్పించకొనుచున్నది.

ఇంటిలో చంటిపిల్లవానికి ఇచ్చుక బ్యరము గనుక
 దిగదుకుపులు పెట్టుట మానదు— ఇట్టి

ఇక నొకటి నేను దివము లాజ్యరము తగ్గక అట్లయిందే
 వీ నీళ్ల విలేచ వలయున కనబడగానే పుస్తకపు దిగదుడు
 పులకై మూలదాహనిచానిని దొడ్డిలోనికి బిలిచి యా నూ
 థవంచకునికి కోడిపెట్టెను కోసి దిగదుడుపులు పెట్టుటకై
 కుంచముబడ్డలు కుమ్మరించుచున్నది- ఇట నెవరిని తుమ్ము
 కొనీయను- మాటలాడిన నన్నియు నాగాత్యములు, —
 ప్లింకు వీ పొంగయినను కనబడనేని ముందు చల్లని తల్లికి
 నై వేద్యములు, నుండు నెన్నో దేవతలు, ప్రత్యక్షములు,
 వీరాచేగటానాగ పుష్ప, కామేశ్వరి నురియొక్కవ్వడు-ఇవి
 గాక సర్వగా దయ్యములు భీతి— ప్లింకుట్టి యొక్కక్షా
 మేదునగున నుండెనా, చచ్చినవారు పేరులకు వచ్చుట
 అమ్మా ఇల్లీ నీపేరు పెద్దదని ముడుపులు గట్టుట-స్వయ
 ముగానే దయ్యముపూరి పను వెంకమ్మను, పుల్లమ్మను, పే
 రుకు వచ్చినాను లేదా తీసుకొనిపోవుటకు వచ్చినాను నా
 కు దొప్పెడుగుడ్డ ఈదుచా ఈమొదలయిన ప్రలాపములు,
 ఇంతలో వెంక లీశ్వరులు నచ్చియురుకుట- తోడబలుకుట
 హుళికిరింపులు- పూర్వపు మొగ్గిక్కుల బకాయిబాకీలకు
 ఝడ్తా- నాముడుపులు చెల్లించినారుకారా? చూస్కోండి
 చంపుతారు, కొడతాను, నేనెవరనుకొన్నావు. ఒళ్లు తెలియ
 దా, ఇత్యాది గర్హింపులు- తిరిగి కొత్త మొగ్గిక్కులు, క్ష
 మార్పూములు, కొత్త ముడుపులు, ఇంతలో ఎక్కిలో ఫల
 క్ష మేలయి పర్వనారాయణమూర్తివారి చాకచక్ర

ములు- మూఢవృత్తులు, ఉపవాసములు, వోగములు-
 ఇవి యిట్లుండగా సరంతరభూలోక నరక బాధ, నగలదయ్య
 ముయ్యోక్తి- అనివాగ్యపరాక్రమము. మగవానిసాలిటి మతి
 భ్రమణ సిద్ధాంతము. హా! ఏమి చెప్పుదుము! ఒక్కటా
 రెండో? కాసంతా కూసంతా? అంతయు సామ్యే- అంత
 యు మాధ్యమయమే. మాధ్యమమునకు భిన్నమయిన మాన
 వీకృత్యమేదికలదు? మాధ్యమైత సిద్ధాంతమే మన మా
 నవతుల పట్ల నిజాయిత్యవలసిన ప్రబంధము- తీగమునకు
 తీగము- ప్రసాదమునకు ప్రసాదము- విద్యకు విద్యయే—
 వివేకమునకు వివేకమే- జానిని దీనిని శాశీగామేశ్వర
 ములకున్నంత దూరము! ఉపన్యాసమేదికలపై నెక్కి, అట్లా
 దరీమణులారా! మనమంతరము అభావనముద్రమున ముని
 గిపోవుచున్నాము. మనము విద్య సేమకొని జ్ఞానవతుల
 ము కానలెన. అని హాస నువన్యసించువారేకాని ఎట్టి
 విద్య నేచుకొనలెనో ఎట్టి జ్ఞానము సంపాదించవలెనో ని
 జాయించి చెప్పెడువారు కానరాదు. అంతయు అనుకరణ
 ము- అంతయు ఆభావమును ఆర్భాటమును- కీలకై వైది
 ముచేయువారొక్కరును లేరు— విజ్ఞానచంద్రిక వారి విమ
 లయు, ఆంధ్రప్రచారిణివారి అమలయు జదివి పఠకములు
 పొందుటవలన గలుగు ప్రయోజనమెద్దియు కానరాదు—

స్త్రీవిద్యనుసూర్పి ఇదివరకే చాలదూరము వచ్చి
 నాము, ముఖ్యంశములుజెప్పి విమమింతుము. బాలికలను

విధాయకముగా చదివించితీరవలెను— బడిలోనంతమాత్రమును మగపిల్లలతోడి సంబంధముండగూడదు— సమర్థ యీడురాగానే బడి మానితీరవలసినది. అంతవరకును బడిలో చదివిన విద్య స్త్రీలకు చాలును— ఉన్నతశాస్త్రాధ్యయనమును అంగ్లేయవిద్యాభ్యాసమును స్త్రీలకు లేకున్న మనకొంపలు మునిగిపోవునని గతానుగతికముగా కింగారువడుట యవిమర్శకత్వము. వ్రాయను చదువను స్వయంజితమును ముఖ్యముగా నేర్చి బడిమానినతరువాత వారివారి యవకాశములను, తెలివితేటలను, బట్టి యొక్కయొక్క నేమేర యింతుక వృద్ధిచేసుకొనుచో నభ్యంతరము లేదు—

బడిలో చదువుకొనునపుడు ఇప్పటివద్దకి కష్టాయము పనికిరాదు— ఈ కోలాటములు, ఈ వెర్రిమొర్రీపాటలు ఇత్తాదులవలన నించుకంతయు లాభములేదు. ఏపాపిష్టిపిశాచ మిస్త్రీల నాశ్రయించి వారిని గెలపుచేసుకొని దేశమును కబళించుచున్నదో అట్టి పైనవర్ణించిన మూఢవిశ్వాసములను నశింపుచేయు గ్రంథములు వ్రాయించి చదివించవలెను. ఉపాధ్యాయులు ప్రతినిమిషమును పిల్లలనుగూర్చి 'ఓ బాలికలారా! స్త్రీలలో తరుచు దయ్యములువట్టుకొని బాధించుచుండుట మీలో చాలఘండి యెరుగుదురుగదా— అవి నిజముగా దయ్యములుగావు— ప్రపంచములో దయ్యములనుచు నొకవ్యక్తి యున్నతరుట వట్టిమూఢ— అందుకు

మనస్సే కారణము. దయ్యములు లేననుకొను వారి నెప్పుడును అవి బాధించవు. వానియందు మూఢవిశ్వాసము పెట్టుకొని భయపడుచున్నవారి కే ఇట్టి బాధలు కలుగుచుండును. కాబట్టి మీరెన్నడును మీజీవితకాలములో దయ్యములున్నవని యొకమాత్రమునునమ్మి భయపడకుడు, మీలో నెవ్వరయిన మనలమ్మలు దయ్యముల కథలు చిత్రీవిచిత్రీముగా చెప్పినను మీరు నమ్మవలదు. అదియంతయు నాశనము. మరియు నిట్లే అగ్నువాల్లు, వెంకటేశ్వరులు, వీరంపేరంటాలు, కామేశ్వర ఇత్యాదులు పూనుట బాధించుట, మానవులకు ఉపకారాపకారములు చేయుట ఇత్యాదులన్నియు నబద్ధము. మనలను స్పృశించిన దేవుడొక్కతేతప్ప మరియెట్టి దేవతలును, దయ్యములును లేవు— ఆ దేవుడి వెంకటేశ్వరులుమున్నగు రాక్షసులవలెమనలను ముడుపులు చెల్లించ లేదని చంపెదను కొట్టెదని పీకుకొనితినదు. లేవు మీరు సంతానవతులయిన తరువాత మీబిడ్డలుపోరు పెట్టినను మరియుట్టి వలత కలిగినను చక్కగా కారణమెరిగి చికిత్సచేసుకొనుడు. ఎన్నడును దయ్యములనియు దేవతలనియు భయపడి మ్రోక్కులు ముడుపులుకట్టచు కూర్చుండకుడు, ఇత్యాదిగా స్త్రీలలోగల యజ్ఞానమంతయుబోవు బోధలుచేయుచుండవలెను. అట్టి గ్రీ కములు వ్రాయించి అవి యే పాఠములు చెప్పవలెను-మనమితమునుగూర్చియు మతములోని సద్విషయములను గూర్చియు సర్వవివృతలనుగూర్చి

ర్చియు జోధించుచుండవలెను- స్త్రీవిద్యాభిమానులగునగునాడ నట్టి గ్రంథములు వ్రాయించి పఠింపజేసి పఠకములీయవలెను—

మరియు వైద్యవిషయమొక్కటి స్త్రీలకు ముఖ్యముగా జోధించవలెను— అందులో సంతయున్నతవిద్యనభ్యసించిన సంతయువయోగమున్నది— ఆహా! అట్లయినచో నిక లోకమేమిగలదు? ఆయులు స్వర్గమేకా—

సామాన్యముగా మనస్త్రీలు మనకెప్పుడు పడికభారముగా నున్నచో అప్పుడే పెనెరవల్గుచు చింతకాయపులుసును చండితగుచు, వానియు కారకముచే కనులు మండుకుపోవు సనుమునాన తన్నునుండ నెలకరిండ్లకూర విస్తరిలో పడినదే— మఱియు వైద్యకైట్టికైట్టిగానున్నను యింట నేరోగి యెల్లెన్నును ఎట్టి కథమున వంటచేయవలెనో ఎవరికేది విరోధించినో ఏద యనుకూలముగానుండునో తెలుసుకొననేరక ముప్పుతిప్పులు పడుచుందురు. చీటికిని మాటికిని మూఢవైద్యులకు విశేషములై వారి ననేక బహుమానములచే పృష్ఠరాంగ్యముజేయును బాధి దాసురాండ్రొప్పు యుండవలసినవృత్తున్నది— పొట్టచివినను అక్షరమెట్టిదో శాస్త్రమెట్టిదో తెలియని యీ మూఢవైద్యులు తామకస్వాతరులు అవతరించి వచ్చితిమని గర్వించుచు సామాన్యమిదియరాండ్రైన ఈ ఆడువారిని అనేకవిధముల హరించు

మందుడు పదుపుడు పిల్లలుగల తల్లి ఆమూఢవైద్యునితో నిమేషనిమేషమునకును పనిగలిగి వాడు చెప్పినట్లు చేయుచు మగవారికి తెలిపి కొంతయు తెలువక కొంతయు వానికి దోచిపెట్టుచుండును—

“అన్నయ్యగారూ! నాలుగోకుర్రవానికి రారిత్రినంది జ్వరమూ తలనొప్పి. ఊ—కాచిపోస్తూవుంది. తెల్లవారగట్ల మొదలు— మంచినీళ్లో అని గోల పెడుతున్నాడు. కాసిన్ని మంచినీళ్ల చుక్కలు గొంతుగ తడవవచ్చినాండి,?”

“అయ్యయ్యా! మంచినీళ్లే? సరిసరి! కొంచెం తక్కువకుపోదూ? మంచీలేదు నీళ్లులేదు. ఈవేళకి పొన్నకంటాగు పడుకోనియ్యండి— రేపు చూశాం— అవునుగాని అమ్మయ్యా! ఈవేళ ఏమీ కూరలేదు ఇంటికి వెళ్లితే మీకెవరికర్ర పుచ్చుకుంటుంది— ఏమి చెప్పను సమాధానం?,

“సరిసరి! మాయిల్లొకటి బూయిల్లొకటినా అన్నయ్యా? వొదినకి కూరే తక్కువవుందీ? ఏకూరిలవాణ్ణి ఆశ్రయించినా కావలసినదీ,— అని నవ్వుచు తమ ఇంటిలో పోగా వసరమునకు పథ్యమునకు దెచ్చుకొన్నవైనను సరే, ఉన్నమట్టుకు దెచ్చి యెడిలో బోయగా ఆ దొంగముండకొడుకవి మూటగట్టుకొని తనదారివిబోవును— అప్పుడా కూర ఈ యోకున్న సాయంత్రము బిడ్డకు చేయిచూచి మంచినీళ్లుపోయించడని ఆ యిల్లాలికి భయముగదా—

ఈ మూఢవైద్యులిట్లు దోచుకొనిపోవుటయేకాని నిజముగా వీరివలన నించుకేనియు లాభముకలదా? లేదు. వీరు వ్యాధులు కుదర్చకపోయిన బోయె- మీదుమిక్కిలి, తత్త్వములు తెలియక వస్తుగుణములు తెలియక వ్యాధి యొక్క పూర్వోత్తర వివాసము దెలియక తోచినట్లల్ల గ చ్చాకును పుచ్చాకును నూరి మింగిండుటతో విశువక విషపాషాణముల మధ్య యోగాదిజ్ఞానము లేకుండ ఏయో గించి మరింత రోగములను పొందుదురు— అయిననేమి? ఎవ్వరో వైద్యుడనుచు లేకున్న పిల్లల తలినందుకొలకు బా త్రిగ నిరాధానిమగుటచే క్షణో అట్లు ఈ కుక్షింధరుల పా లబడక తప్పదు. అందునను మనశ్రీలు బాత్తుగా నజ్ఞానుల గుటవలన అయినదానికిని కానినానికిని గూడ ఆ మూఢు నే పెద్దనుతేసి తుదకు నూచినిళ్లు కాసిన్ని త్రాగించవచ్చు నా లేదాఅను విషయము బాడ వానినే అడుగుచుందురు. వాతాకేమి? తోచినట్లు పోలుచుండును.

వైద్యుల నో కేసి చూచుగా! శ్రీవద్యోయని ముక్కును మూలమును దెలియని నిరర్థక ఏ విషయమునకై కంఠాదు పడక మన గామచానికి అన్నిటికన్న ముఖ్యముగా వైద్యవి ద్య నేర్పబడు ప్రయత్నములు చేయుదురేని మనకొకగొప్ప నంసారలోపము తీరును.

అయితే, బాలికలకు, 10, 11 సం॥ంలు వచ్చి పురుష శ్రేణిగముసకు చిహ్నములు కాన్పించగానే బడిపూర్వించ

కు ల స్త్రీ లు.

తమనుచుంటిరిగదా ఇక నట్టి బాల్యదశలో నై క్యనిద్యనే
 ర్చుట యెట్లు అని శంకకలుగుచున్నది- నిజమే. స్త్రీలకు
 వచ్చిన తరువాతగాని వైద్యవిషయము బోధ్యము కాదు—
 అందుకేమిచేయవలెనగా, యానా స్త్రీలమువగునూ చ
 క్కగా వ్రాయను చదువను గ్రహింపను బడులలో చదువు
 కొని యుందుగుగనుక తరువాత వారింట్లకడ క్కనిచేసి
 గ్రహించదగిన సులభశైలిలో వైద్యగ్రంథములు వ్రాసి
 ప్రకటించి అవి పఠనీయములుగా నుండునట్లుగా ను
 వారికి పారితోషికవచ్చుచుండ— ము— వ్రా
 కి ఇండ్లలోయి ఆయా పదములు వ్రాసి నానా శం
 కువులను తగిలించి వ్రాసివేయవలెనని నిర్ణయించు
 చుచుండవలెను- విద్యులు తగిలించి వ్రాసివేయవలెను
 బట్టి యోచించి ఎట్లయిన స్త్రీలకు విద్యగా వ్రాసి
 రుచున్నందుకు ఫలములు సుఖములు వచ్చునట్లుగా
 తమము వ్యాఖ్యాని ప్రయత్నములు చేయవలెను-
 ఇంతవరకు పద్యా సురాండ్రీమయితిమి తలదిగ్గిప్పుకొను
 తమన యుంబలలో నొక్క యమ్మయేని వారు నేర్చినవిద్య
 వలన గలిగినఫలమేమియో బ్రతివిషయముననేని రుచిచూ
 పిన పున్నమునబోలేదని చెప్పుటకు విచారించుచున్నాము-
 ముక్కొక్కచోట అధికముబద్ధమును మరెద్దియో నిబద్ధము
 నున్న పామ్మముగా దుప్పలములే తలచూపుచు వచ్చుచు

న్నవి- కావున స్త్రీవిద్య కావలయునని కోరువాడు దానిఫల మేమియని వితర్కించి తత్పాక్షికై ప్రియత్నింతురుగాక.

—స్త్రీలకు గానవిద్య—

మః బా స్త్రీవిద్యనుగూర్చి వ్రాయుట ముగియకుండగనే వారి గానవిద్యనుగూర్చి కూడ బిట్టు చచికంచుట విధా యకమగుచున్నది.

ఇప్పుడేయింట జూచినను బాలికల నేనరిగము, సరిగ ము పథనిసలే వివచ్చుచున్నవి. హాగ్మోనియముల వ్రేయ మధికమయినది- బాలికలతోబాటు హాగ్మోనియములేని గృ హము కానరాదు. ఇట్టికడ సంగీతపు మాష్ట్రలనుబెట్టి ప్రతినాగరికులను నిండు యూడపిల్లలకు సంగీతము చెప్పిం చుచున్నారు—ఈ గణమువారిట్లు చేయుటకు కారణము లిట్లు చెప్పవచ్చును—

(1) సహజముగా పురుషకంఠముకన్న స్త్రీకంఠము శాస్త్రీ య్యముగను లాలిత్యముగను ఉండును. కావున గానము స్త్రీ లే చేయుట సమంజసము. (2) ఈగానము కులటలయిన వే శ్యుల పాలగుటవలన దీనియందలి మక్కువనుబట్టి యువకులు వారివలలలో తిక్కుకొని చెడిపోవుచున్నారు కావున అట్టి మనోహరమయిన గానము లేమ కులకాంతలవలననే పొం దగులుగుదురేని ఇక వేశ్యుల సంతగా ప్రేమించరు. (3) పు ణిభూడు పెలువల కానెన్ని కష్టములొందివచ్చినను తన

యింట తనకాంత హాయిగ వీణో హర్మోనియమో గైకొని యొక్క రాగము పాడినచో పాణమెంత సుఖముగానుండును! వానికష్టమంతయు నెక్కడిదక్కడనే పోవునుగదా, కావున మనకాంతలకు గానవిద్య చెప్పించుట ముఖ్యము, —

ఇందుల యుక్తాయుక్తములనుగూర్చి చచికంతము -

—శ్రీకంతము లలితముగా నుండుననుటనుగూర్చి—

సామాన్యముగా శ్రీకంతము సన్నవిడిగా కంయ్యునునుచు వినబడుటచే నది అనభిజ్ఞుల దృష్టిలో లాలిశ్యముగానున్నట్లు కనబడునుగాని సంగీతశాస్త్రమందు నిజమైన పరిజ్ఞానముగలవారట్టి నన్నగొంతుపాటలను గౌరవించరు. సంగీతము యథాశాస్త్రముగా పాడవలయునన్న ఖరుషగాత్రమే అందుక హామయినది. దశనిధగమకములను పలికించి మండరస్థాయిని పనిజేయుటలోనును నాభిస్థానమునుండి గంభీరమయిన స్వరము నాలాపించుట యందును ఖరుషగాత్రమే పాటవమయినది. ఆచార్యునిమందును తన్మాగమందును ఏమేయము లేని కేవల శ్రోతలు సూత్రము గొంతు కొంచెము నన్నముగా నుండగానే సంతసించురు. సంగతులను ఒదిగించి పాటను గుత్తముగాను తృప్తికరముగాను పాడుటకు ఖరుషగాత్రమే సరి—

మరియో శ్రీతెంత మొండికెత్తిపాడినను వారిపెంటనే పుట్టినటువంటి లజ్జ వారిని బూర్తిగా విడిచిపెట్టదు— సరి

పుట లేదు - ఈరసికులకు అంగమాత్రము విద్యాభిగ్రాహమును సారగ్రహణతయు నెచ్చట వేచ్చినది? గానవిద్యను ప్రేమించునంత సరసహృదయులే అయినచో వారు అట్టి గాఢయక శిఖామణులను నేవించి తమ మనోవిధమును దీర్చుకొందురు గాని ఈగేదెకంతంజీర గాణులచెరికు జేరరు. వీళ్లయెదం వీళ్ల కేమిసంగీతమువచ్చును? వాడు కిట్లే వెల్లునాకప్పిపుచ్చగా పెదమడుగులి అప్పుచుండురుగనక నేదో విధమున నుండునుగాని పిదపిది యెక్కక్కడో పాడును నుడు - రోదన భోగితో నియ్యదా గాదు న - - - - - రోపున పరివర్తనగా వేళ్లును చివర నుండి ముఖమునకు వారి నాళ్లకు అంతయుగా వేసెదల నున్నది గానయి ను - - - - - ఒకప్పుడు వారట్లు గానము నానెందుకొనెడినప్పుడు వీరబావోపుచున్నాడని నుగ్గీకరించినను అచుట నానెడగా వుండే యుండునుగాని కలస్త్రీ నము ముదిల నుండు -

వీణనో పిదపల నుండునని నెల నెరింగితివలె కణారసాయనముగా అందు నాడుచుండి నన్న మూఢుడైనను అది బాగుగ నున్నదికాదని నన్న వివర్ణిగానమునాశించి వెడలునాయని కొందరు స్థూలదృష్టులు ప్రశ్నింతురు - అట్లయినచో, కేవల రతీదేవివలె కులకాంత లనకయ్యుచు నర్వస్వారంత్ర్య కేరీవిలాసములుతీచుటకై చేతులు నుండునని నగరిపదముగా నుంధగా నామెను పరిత్యజించి

వగలు జూచిన రాత్రి కలహానికి పచ్చయ్య పోతరధూ
నుపరిపాచముచే మసి బొగ్గులతో వియ్యమును తవ్వి
దవులు గల వేళ్ళనుక్కటములజేరిమీన శృంగారశేఖరు
లేలచెప్పిపోయెదరు? తనకాత యందుకన్న ఆదార్భాగ్యశి
రోమగులయందేమి విశేషమున్నది? కావున నట్ల వేశ్యా
ప్రియులయినవారికి వారిహవశేఖావిలాసములుంబోలెవా
రిగానమును హితముగానుండును. కులకాంతలు రాలుగత
గింనుపట్టు పాడినను వానికి నదిమీగా నచ్చదు. కావున ఆ
య్యకి విధానము—

స్త్రీ కానవిగానైనను చెప్పి నుపపక్షులు యుక్త్య
నునవి అంబులు అని పూర్వెలగానిచిన రెడుచ
చేతనములతో నాంతరమునది అయినను మూడవవి
యనునవి నాంతరము.

కులకాంతలను శ్రీమదైది యింటికి వచ్చినపుడు
భార్యలు వారిని మనోహరముగా బాడునేని
యప్పుడు వారి నుదయించి, అరులనుగూర్చి—

చిక్కగ నా దార్భాగ్యము తెలిగినవాడు స్త్రీగా
వమునకింకాగో నట్టి వానిని యిదివరకే వ్రాసియున్నా
ము. అందునను నవాడలజ్ఞాన్వితలగు మాన కులస్త్రీలపాట
మరియు నసంతృప్తికరము. ఇక నితరులవిషయములొనై
భ 1008 95గురు నిజముగా సంగీతము సంతగా పేరె

చినవారే. అట్టివానికి తనభార్య సంగీతము పాడినదన్న మెప్పులేదు. పాడిలేదన్న విచారింతునులేదు. కావన నట్టివారివిషయమున భార్య కిష్టించి నేర్చుకొన్న సంగీతము వ్యర్థము. అది యితరులను సంతోషపెట్టకగినదే యగును. తక్కిన సంగీతాభిలాషునివిషయములో మాత్రము ఏ సోదాది అరునెలలో ఇట్టిశ్రద్ధాగారిచేష్టలు చేయము. అంతలు గర్భవతులయి పుట్టినవారి కంగీతము వింటును అంతలు ను పిల్లలు పుట్టుకొనిన గాని అట్టిశ్రద్ధాగారిచేష్టలును వారికోడనే తిరుదురు. అందువల్ల నేమి సంగీతభవము లతోడిను అల్పమున నుండునో పట్టి పుట్టిన అధికాచ మనములనెఱుంగుకొనవలయును. మిగిలిపోగలదు నను సగురువు కాధనములతోడిను అంతమునములనెఱుంగుదులతోడిను వాండ్ల నేలమీశ్రద్ధాగితనన భరిత తిట్టుటయు భార్య యునుటయు నేతదాగి వ్రుండ్లెగయకిలవాము లతోడిను పట్టి వారునుండును. ఇదిమి వాడున నేమి?

కావున నేతదువెతచగానిను స్త్రీకు సంగీతపద్య నేర్పించినెనని నునవారు గతొనుగెలకు నుండు చెప్పునంగ సాలు నిష్కలములని నూ మము. ఇట్లు మునునచో పివారిములేమకాని దుష్కలములు గూడ గలుగుటకు హేతువులు కలవని మేము ఘంటాః ధముగా తెప్పనాహనించు చున్నాము.

లోకములో నేపనియైననునరే తగినంత విధాయక
మగునప్పుడే అసగా చేయకున్న బాధకలుగునప్పుడే దానిని
శేయవలెనుగాని లేక అసచిన్నిగా తెచ్చి పెట్టుకొందు
మేని అదివిష్ఫలమగుటతోలేక దుష్ఫలమును గూడి
నీయకమానదు.

శ్రీలకు గానవిషయ నేర్పకున్న నెట్టియిబ్బందియు
కలుగదును అట్టి లక్ష-ర లీలాగాని దెచ్చి పెట్టుకొనుట
అనుపవస్థలకు కారణము కాకపోవునా?

కావున శ్రీ గానవిషయమున నెట్టియిబ్బందులు
కలుగునుగా

ఈ గానమునకు గోపమున్న గోకాని తొలుతను
డియు దానికి గారవప్రవృత్తులబ్బలేదు- ఇతర శాస్త్రా
ధ్యేతలవలె గాయకులు గోష్ఠియందు శిష్టశవరిగణా
యులు కాలేరు- సామాన్యులుగాక చూడబడుచువచ్చిరి.
వేదములోనూ గాయకులు నిషిగులుగా జెప్పబడిరి
తెలియుచున్నది. ఇందుబట్టి గానమును చేసే గొప్ప
వివోక్తియున్న గురు స్వరమునూ పురుషులవేష
యమునూ అ మున్న జూడబడుచుండగా గాక శ్రీలవిష
యమున పెర చెప్పనేల? సుత రామును బాకిరావని విస్పష్ట
మగుచున్నది. మన సామ్రాజ్యబుద్ధిచేత యోగినినను, గా
నమును ఒక్క-మరేవారెవ్వరణమున్నను తిత్ఫలములయం
తుమాత్రము దోషములే ప్రతిఫలించుచున్నవి- కావుననే

వట విటగాయకులు,, అను నిక్కప్రగణా యకులు
చేర్చబడిరి. అది యధార్థమే- ఎక్కడనో నూటికిని కోటి
కిని ఒకరిద్దరు మానసియులున్నను తెరుచు సంగీతపాఠకులు
విటనటాడులలోనివారును లేక ఏ విధమచేసినచే నేమి
తత్సంబంధము గలవారునయి యుండుటను నాచుచున్నా
ము- కావున సంగీతము అశ్రీకాశ్రీత భావమునుగట్టితగ
నంత యోగ్యతకలది కాకపోవుట తటస్థమగుచున్నది—

ఇట్టిసంగీతము శ్రీకాశ్రీకాశ్రీత యెన్నో
దుగుల కాకరమగునని చూచి ఇది చాలా విచిత్రమునక
మయినది. మనసును పరిపూర్ణమునగా తనయొద్దమున
ముంచిటలో నిది యద్వైతముగనుండు— శ్రీకాశ్రీ
మందు నేర్పరులును నున్నాము— అను అగుట చేసి యిరు
మనోహరిముగా గానపాఠమునందు విశేషములు
అదివరకు లేనట్టి గానము పోగుచేయుచు వారి
మనస్సులు సంగీతమునకు లక్ష్యముగా నుండునట్లు చేసిరి
కొంతకాలము అలుగులకు పోయియున్నాము, ఇరు
వులు చక్కగా గానము నయినది అట్లే యాదు
జ్ఞానముగఁ శ్రీలకును అంశము- శ్రీకాశ్రీలు వాద్యము
యినంతవరకు ఒకరికిమేయముగ నెట్లంగిరకండి నవరి
తేఱునవారు పోవుచుండటకు తనన నిస్సంగిలో నుండు
కొనుచుండవలెనుగాని అన్యోన్య చిత్రాక్షిపింపేతవుల కిం
క్షాకంతయు నెడమిచ్చుచుండరాదు- అట్లడమిచ్చడమేని

యది యారకపోనీయదు— వికారములకు హేతువగును— సర్వత్ర అట్లు జరుగునని చెప్ప సాహసించలేముగాని మూడువంతులు విధాయకముగా జరుగవచ్చును— సంగీతము శృంగారరసాశ్రయమైనది. కావుననే ఇదెంత చిత్తరంజకమైనదయినను ప్రశాంతచిత్తులకు సేవ్యమయినది కాక పోయినది

ప్రశ్న— సంగీతము శిష్టజన సేవ్యమయినదికాక పోయినచో, గానప్రియోషిష్టులు, అనియును, మధ్యక్తాయత్ర గాయంతి తత్ర నిమామనారద,, యనియు నిత్యాదుల నలన గానము విష్ణుప్రతికర మెట్లగుచున్నది? మరియు నారద తుల్యుద్వాది మహాత్ములే గానవిద్య నేలసేవించిరి? అది యెందుచి నామూలలోగూడ త్యాగరామాది మహాభక్తులే గానమువలననే ఎట్లుతేరించిరి? అట్టి నిర్వాణసాధనమును గాన వేలసేవ్యము కాదు?—

జ్యోతిరము— మీరు చెప్పినది సత్యమేకాని ఇందు లోపము వివరించుముగా సూక్ష్మదృష్టిచే యోశించినచో కొన్ని సందర్భములు బోధగర్భము— త్యాగరాయాదిమహాత్ములు కేవలభగవద్భక్తిపరవశులయి యాభక్తిని వ్యాప్తపరుచుటకై గానమయమయిన కళానలచే భగవంతుని కీర్తికొంది— అనగా భక్తినే పురస్కరించుకొని దానికి గానమును అంగముగా జేసికొనిరి— ఇప్పుడేను అట్టి నిర్మావచిత్తులు కేవల భక్తిపరవశులయి గానముచే నాభక్తిని విరళింపువాడు

కుల స్త్రీలు.

కొండరుగలరు— అట్టివారివిషయమున నది నిర్భాగము
యనదేకాక ప్రయోజనకారియు నగుచున్నది. కాని, అది
సర్వత్ర లేదు. ఏమనగా గానము ద్వవిధ ప్రయోజనము
యున్నది— (1) భక్తివ్యాపనకు గానమును సాధనముచే
సుకొనుట (2) గానవ్యాపనకై భక్తిశిక్షణలు సాధనముచే
సుకొనుట— కేవలభక్తి తత్పరులైన వారు శిష్యాత్వము
వహితముచే సాధనముచేసుకొనగా నిష్ఫలమైనది. నీవు
లు కేవలగానతత్పరులై తద్వ్యాప్తికై వారుచేచిన
నలను సాధనముగా జేయుచున్నారు. ఇందులో నదిమే
ధేదము—

కాపున నిష్పటి పాటకులలో ననేకులకు భక్తి వ్యా
పించియున్నదనియు అందుకొరకై భగవత్కృపనలను గాన
ము చేయుచున్నారనియు తలపక గానాసక్తియే వ్యాపించి
యింది అది వట్టిరాగములతోడన స్వరములతోడను పా
డినచో తగినంత రక్తికట్టించున అందుకొరకై ఏతత్పుల
తోడనో అర్థమైనదెలియని క్షీణనాపమున దానికి రస
పోషణజేయుచున్నారని యెఱుఁగించి — పీఠిక
యందెంతయునో జావనీయందును అంతయునెన్నియు
మించి జావనీయందే యెక్కువయోగ్యతయు జవ్వన
త్వము— ఒకవేళ గాయకులకు కృతీయందేమేని గౌర
వమున్నచో అది ఆ కృతులయందలి సంగతులనుబట్టి కలి
గినదేకాని అందలి భక్తిభావములనుబట్టికాదు—

కావున సంగీతము కేవలధర్మవశతచే నేవించునప్పు
డే అది యోగ్యమైనను గాక కేవలవశతచే నేవిం
చునప్పుడది అనూహ్యతయింప న్యవసాయముచేయుచు
రమగుట విధానము — పురుషులపై యెదురుగానే ఇట్లు
గునునకగా నిక కేవలశృంగార రసాస్మృతదేవతలనడగు
విలాసినియట్లు నది నుగిత శృంగారరసమిరుగునించి
చిత్తవ్రాసానికి భంగిమొకటిగుట ఏకారమునకు హేళన
గును —

కావున నిర్వికార ప్రసాదచిత్తలుగానుండదగిన
కులకాంతామణ్ణుడు ఏకాగ్రహిత పరివశత్వాదిదోష
ములను గలిగిండు సంగీతము వాంఛనియముకాదు. అనగా
ప్రశ్నేను సరిగ్గాను వారి కేర్పించుటయే పరను
కర్తవ్యము. మొదటికెంతా భాగముగ్రహింతి, యను
సాన్యముచేయునదిమిడిచిదానియు పోకరు తిమయింట
వృద్ధియై పాదములపై న్నించనక్కరలేదు. వారివా
ని సంగీతజ్ఞులముగ్రహింప నాటముక్కలయింను పాదుకొం
దుకే. పాదకొందును గాక — అందును సరిగమ పథనిస
లక్కరలేదు.

ప్రశ్న — పూర్వము కులశ్రీలు ప్రశ్నేకనునూ
అంతః పురమునగో ఉపాధ్యాయునిను జ్ఞుకొని గానవిద్య
సభ్యులైనదేదా? మరియు ఎట్టి గానమేకాకుండ నాట్య
వాదులనుజ్ఞుకొని నృత్యాగ్రాహి మములుగూడ సభ్యుల
నైతేదా అందులప్పున్ననో వారేలకసిరి?

కుల స్త్రీలు.

ఉ— పూర్వము పూర్వమాయని యెట్లును యుక్తి.
 పోనగునవుడు అనధర్మముగా పూర్వము చేసినానముగా
 గ్రహించి చెప్పుచుండుట యిప్పటి నాగరికులకు పరిపాటియై
 వది— అంతేకాని నిజముగా పూర్వాచారముల ననుసరిం
 చు తలంపునగాదు— అయినను ఇంద్రుడు పూర్వమును ప
 మానము చెప్పుచున్నాడుగనుక సమాధానమువిన గు—

ఈ విషయములోకాదు మరేవిషయములోనైనను
 పూర్వస్త్రీలను దృష్టాంతిరమిచ్చుచుండుటగాని ఆ స్త్రీలెవ
 లో ఎవరికెవరిని ఉపమాన మిచ్చుచున్నారో ఆ ధర్మము
 లేదు. స్త్రీల గానాభినయాదు సంగళన సూక్ష్మగాని వారి
 తజస్వలా న్యాయావని వివాహమున సూక్ష్మగాని మర యి
 త్యాదులను సూక్ష్మ స్వాధా ప్రియకాగని నుండుచుం
 దురు— ఇందేమయివ న్ధర్మముదా ధర్మము బాగా
 కాంతలలో జరుగు విరుద్ధములను సూక్ష్మ చేయి చేయిచున్న
 భుజండుకు పూర్వపుక్ష్యముకా తల నాది పుకు?
 ఓత్రియస్త్రీలు కేవలభోగ కింకరాయుగలయి పది
 గదులనుదాగి స్వల్పగానాభినయాదులతో పరివశ
 ము యుండడువారు. వారి సాంపారికి సబ ధనలనుబట్టి
 గరికవి బాధించక పోవచ్చును. వారికి అంతఃపురములలో
 గు, కావున వారెంతిత్తవ్యాదకిరి పి యములలో
 వర్తించినను కేవల స్వీయపురుషులకేగా యింకెవరు
 కేవిధముచేతను సంబధముండదు. కావున నది నిర్మా

భకము— కాదందులేని. మనకాంతలు దిట్టముగా నే
పానము చేసి యదేమని యడిగినచో పూర్వము సీతాద
వృత్తులు సురాపానము చేయలేదాయని రామాయణ
లోని పాదముల నేల దుజ్జీవుచూపగూడదు? కావున చి
న్మాదకరములయిన సురాపాన గృత్యగానాదులు గాదక
తోచితములుగాని సునకు బనికిగావు— అనగా అవియని
యు రాజన మర్యాదలుగాని సాంప్రదమర్యాదలుకావు—

పూర్వకాలమున క్షత్రియకాంతలకై నను యిం
యవివేక పద్ధతులతో గానవిద్య నేర్పెడువారా? లేదు
సత్కుశలమైన వృద్ధిబ్రాహ్మణముల నేరార్పి వారివల
నన్ను చెడివారు. ఉత్తరకు బృహన్నల సృత్యగానములను
నేర్పెనగా అతడుపేడివాడు. కావున నిర్బాధక మైనది.

ఇక్ష్వాతికాలమున మన యాదుపిల్లలకు నేర్పెడుగురు
వులచుగూర్చియు వారి పద్ధతులనుగూర్చియు నెంతవలె
నను చాలను— దేశము నిర్భేదమైనది— స్వర్ణ
ర్షనము కలలోని వారలయైనది— గతానుగతికర్తవ్యము
గాద్యమేలుచున్నది— అక్కడ సిరస్తాదారుగారిపిల్లకు సం
గీతము నేర్పించుచున్నారట యనగానే ఇక్కడ మున
పలుగారిఅమ్మాయిలకు మొదలుపెట్టించితీరవలసినదే—
కాని ఫలాఫలములెట్టివో అవన రావనరములెట్టివో అత
చోతో పనిలేదు. ఆహా! ఎంతయవివేకము! ఎంతశోచనీ
యము—

పెద్దబాన్సిని పుష్పాలనలె నెరిగి గంగాధావరు చేయ
 దగిన యాదులను మునునాడు హ నెడివిని నులయ నెప్పు
 డప్పుడే వక్రిత తావు చేసుకొనుచు గట్టచే అగ్రమున
 ముగానే కీర్తి పొటి పునాదిములను పునాదుల బిల్లును
 శృంగారి రసాధిపానదేగ తో నును చుట్టె లముల నా
 మందుకొని సాగితముల కూడు ఇరదము కట్టలను ప
 ములేని సింగిండుకూమునె ప పుష్కలపుగదలలో నూని
 మండి శిష్యు గాండును సురు గాదును గానానంద పరినను
 లయియున్నపుడు చూడనివారిశక్యము లేటికి? హేమా.
 ఏంతటి గూంపెదము!

శిష్యురండ్రు) సుమోహనాద్వైతాచార్యుని ముఖే వచ్చి
 మురారిని వయసు, తెలిసియు తెలియకు పోకమును గలిగి
 ముద్దిని ఎటుద్రప్పించినది శిష్యునిగలిగి ఆరా గూర్చు
 ముందుకు— ఇక నుండునున్న పునాదిచుట్టెర
 డెను. మూడునెలలునున్నము పునాదిగట్టెములలో
 పట్టెలువాయియు నాతోటలో నాగాముడో పట్టె గాను
 పట్టెలో లేనా అగ్రమునాడెను పట్టెచేతను
 పట్టెవర్తనముచేతను తగ్గవలెనో నా నా మే పట్టెలు
 పట్టెలో అయియు పట్టెలో గొంపెయుడార్చుమునుదా
 డెను. అధనా- అట్టెలును కీ డోపమున్నవి. అక్కివ
 తనవశబ్దముగకు తానెక్కడో చక్కచెబునునా నా ఈమ
 తనవశబ్దముగకు తానెక్కడో చక్కచెబునునా నా ఈమ
 తనవశబ్దముగకు తానెక్కడో చక్కచెబునునా నా ఈమ

యావనే ముకుతిత న్ననమాత్రేపుష్పితక్ష్మ ఫలితక్ష్మము
 భూః, అకున్లు అప్పు జిచ్చదే సానబట్టుచున్న ముక్తి
 బాగాము వంటి పెండ్లికొనుండు. అవ ర్తనముచేయునది
 జగ న్మోహనమున నాగీతము. వానినిగ తరుగ/అది అంకి
 పురను లలోనున్న వారినిగూడ ఈవలకు బలవంతమున దే
 లాగు దుష్టస్వభావములది— గు కరగును మోక్షునిగ
 క్ష్మను ఆనునపుడు మానవ చిత్తములను గూర్చి చెప్పెనేలే
 ఇవియన్నియు నట్లంచుడు— ఆ సంగీతము నకు ఆలంబన
 సాధనముగా చెల్లి సాహిత్యములా పద్మిబూతులు! మాన
 కమృతలకును నళుంసకులకును గూడ కామాద్రోశమును
 కలిగించునవి! సామివి రన్నుయు విరహము నహించ లే
 ననియు మనస్కధుడు దయ లేనివాడై హృదయము బద్ధలు
 గొప్పించున్నదినియు కాగలిచ్చి సామ్యునియు అధరము
 కోరుకుమనియు వే వేగమే రతికీడల దేల్పుమనియు,
 నిత్యాది మాన సాపవారములు! పైగా నర్వస్వారోత్థి
 యు! అదేమని యడుగువారుండరు— వారిండ్లము.

సూచన

తెలుగుపక్షపత్రిక.- ఇందు అనేక విషయములు 59 కటింపబడుటయేకాక విశేషించి యిది మూఢవిశ్వాసానినా శమునకై కంకణముగట్టుకొన్న పత్రిక. ఇందలి వ్యాఖ్యలు కడునిర్భయముగాను, గొప్పముగాను, వ్రాయబడుచుండును చందా నాలుగు రు 1-8-0 మార్చిమే.

మరియు నీకార్యస్థానమున వెలుగుచుండు గ్రంథములు.

1. మంథనోపాధికరణము—

అత్యద్భుత కథామయమైన కొత్త నాటకము. అరేబియా నైట్స్ కథలలోని మరగుర్రపు కథవారమున వ్రాయబడినది. వెల 0—8—0లు.

2 బలహా సాధనీయము.

శశిశేఖా పరిణయ నాటకము-మూలము శశిశేఖర చరిత్రమున భుజోత్పాదము పెండ్లికొడుకును, పెండ్లివాని, పెన్దన పాట్లు చదివించినదెను. వెల రు 0—8—0.

3 శంకర గామాయణము, హరికథ—

ఇది స్వచ్ఛ బాహుళ్యైలిలో వ్రాయబడినది. ఇందలి పురులకు స్వప్నముగూడి ముద్రించబడినది. ఇందువలన హాస్యనియము కృష్ణసియవానికి చాల నడుపాయము. వెల రు 0—8—0లు.

4 మరమలాంతర పురోహితమహానభ—

ది చక్కనిమతవిషయక ప్రహసనము. వెల రు 0.8-0లు

5. సుతేశి. ఇదియొకచిన్ననవల. చూచుటకు చిన్నదియై

మహాదేవ! ముకుంద! వ్రజమాత్రే! పుష్పితకృష్ణ ఫలితకృష్ణ
 భూమి! అనునట్లు అచ్చు జెచ్చుడే సానబట్టుచున్న జన్మభూ
 తానామో వంటి పెండ్లిజీవగుంకురి. అవ త్తనముచేయునభూ
 తా నోహనమయిన సంగీతము - వానిసిగ తరుగ! అది అంత
 పురమలలోనున్న వారినిగూడ ఈవలకు బలవంతమున పట్ట
 లాగు దుష్టవ్యభావములది - రాళ్లు కరగును మోళ్లు దిగు
 త్పను అనునట్లు మూలక చిత్తములను సూర్పి చెప్పినట్లే
 శివీయఃస్వయం నట్లుంచుడు - ఆ సంగీతము నకు ఆలంబన
 సాధనముగా చెచ్చు సాహిత్యములా పచ్చిబూతులు! మాన
 కమృతలకును సఫలనకులకును గూడ కామోద్యోగమును
 కలిగించునది! సామిని రమ్మనియు విరహము నహించి శే
 వనియు మనస్థుడు దయ లేనివాడై హృదయము బద్దలు
 గొట్టుచున్నాడనియు కొగిలిచ్చి పామ్యనియు అధఃము
 కొరుకుమనియు వే వేగమే రరిక్కిడల జేల్పుచుండు,
 విత్యాది మాన సాపహరములు! పైగా వర్జవ్యతిరిక్తి
 కు! అదేమని యడుగువాగుందరు - వారిండ్లము.

సుదర్శని

తెలుగుపక్షపత్రిక.- ఇందు అనేకవిషయములు పరి
కటింపబడుటయేకాక విశేషించి లాది మూఢవిశ్వాసాదుల
శమునకై కంకణముగట్టుకొన్న పత్రిక. ఇంకలి వ్యాసము
లు కడునిర్భయముగాను, గింజీయుగాను, వ్రాయబడుచు
దును చందా నాలుగు రు 1-8 0 మార్పిమే.

మరియు నీకార్యస్థానమున వెలుగు పొందు గ్రంథములు.

1. మంగళనాథకవీచుము—

అత్యద్భుత కథామయమైన కొత్తి నాటకము. ఆ
లేవియక వైష్ణవధర్మలోని మరగుకొన్న కథావ్యాసము
వ్రాయబడినది. వెల 0—8—0లు.

2 బలహా నాథకవీచుము.

శశిలేఖా పరిణయ నాటకము-మూలూర్ధ్వ కథా య
లన ఘోరకృతుడు పెండ్లికొడుగును, పెండ్లివానిని, దె
సిన పాల్లు చదివినవలెను. వెల రు 0—8—0.

3 శంకర గామాయణము, హరికథ—

ఇది బృహద్రామాక్షిలో వ్రాయబడినది. ఇందలి
పురుషుల స్వరముకూడ ముద్రించబడినది. ఇందువలన హా
స్యనియము కృషి నేయువారికి చాల నదుపాయము. వెల
రు 0—8—0లు.

4 మరమలాంతర పురోహితమహానభ—

ది చక్కనిమరవిషయక పరిహాసము. వెల రు 0-8-0లు

5. సుకేశి. ఇదియొకచిన్ననవల. చూచుటకు విన్నదియై
కు ఇందలివిషయములు గూడ అచట అచట

10 987